

Uitgave
in de Nederlandse taal

Mededelingen en bekendmakingen

Inhoud

I *Mededelingen*

.....

II *Voorbereidende besluiten*

Economisch en Sociaal Comité

- Advies inzake een voorstel voor een besluit van de Raad ter wijziging van Besluit 74/642/Euratom van de Raad tot vaststelling van een onderzoek- en onderwijsprogramma voor de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie op het gebied van de plutoniumterugvoer in licht-waterreactoren 1
- Advies inzake de toekomst van de bosbouw in de Gemeenschap 2
- Advies inzake de studie over de grensoverschrijdende communicatiestructuur in de regio Londonderry/Donegal 5
- Advies inzake de tenuitvoerlegging van de Overeenkomst van Lomé — op weg naar een nieuwe overeenkomst 7
- Advies inzake een voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der Lid-Statens inzake de aansprakelijkheid voor produkten met gebreken 15
- Advies inzake een mededeling van de Commissie aan de Raad „Invoering van een communautaire steunregeling van de intracommunautaire handel in kolen voor elektrische centrales” 20
- Advies inzake een voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van de richtlijn van 1 juni 1976 houdende vastlegging van de herziene basisnormen voor de bescherming van de gezondheid der bevolking en de werknemers tegen de aan ioniserende stralingen verbonden gevaren 23
- Advies inzake een voorstel voor een beschikking van de Raad houdende machtiging van het Verenigd Koninkrijk om nationale steun te verlenen aan de melkproducenten in Noord-Ierland 25
- Advies inzake een voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 66/401/EEG, 66/402/EEG, 66/403/EEG, 69/208/EEG, 70/458/EEG en 70/457/EEG betreffende het in de handel brengen van zaaizaad van groenvoedergewassen, zaaigranen, pootaardappelen, zaaizaad van oliehoudende planten en vezelgewassen, groentezaad en de gemeenschappelijke rassenlijst voor landbouwgewassen 26
- Advies inzake verschillende voorstellen van de Commissie omtrent de ontwikkeling en de landbouwvraagstukken van de mediterrane gebieden in de Gemeenschap 27

II

(Vorbereidende besluiten)

ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Advies inzake een voorstel voor een besluit van de Raad ter wijziging van Besluit 74/642/Euratom van de Raad tot vaststelling van een onderzoek- en onderwijsprogramma voor de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie op het gebied van de plutoniumterugvoer in licht-waterreactoren

De tekst waarop de adviesaanvraag betrekking heeft is bekendgemaakt in *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* nr. C 140 van 15 juni 1978, blz. 6.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Op 6 juni 1978 heeft de Raad besloten het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de bepalingen van artikel 7 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie over bovengenoemd voorstel te raadplegen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 12 en 13 juli 1978 te Brussel gehouden 161e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, in het bijzonder artikel 7,

Gezien de van 6 juni 1978 daterende adviesaanvrage van de Raad van de Europese Gemeenschappen,

Gezien het op 22 april 1974 door de Commissie voorgelegde „Voorstel inzake een besluit van de Raad tot vaststelling van een programma voor onderzoek en onderwijs van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie betreffende de terugvoer van plutonium in licht-waterreactoren (nucleaire werkzaamheden onder contract)” (1),

(1) PB nr. C 68 van 12. 6. 1974.

Gezien het op 17 juli 1974 met algemene stemmen door het Comité goedgekeurde positieve advies inzake dit onderwerp (2),

Gezien het op 17 december 1974 door de Raad genomen besluit waarbij het programma voor een periode van vier jaar werd goedgekeurd (1 januari 1975 t/m 31 december 1978) (3),

Gezien het door zijn Bureau genomen besluit, de Afdeling voor energie en nucleaire vraagstukken met de voorbereiding van een rapport en een advies inzake dit voorstel te belasten,

Gezien het advies dat deze Afdeling tijdens haar 41e vergadering van 30 juni 1978 heeft opgesteld,

(2) PB nr. C 125 van 16. 10. 1974.

(3) PB nr. L 349 van 28. 12. 1974.

Gezien het mondelinge verslag van de rapporteur, de heer Schlitt,

Gezien de beraadslagingen tijdens zijn zitting van 12 en 13 juli 1978 (vergadering van 12 juli),

Overwegende dat bij het functioneren van kerncentrales de komende jaren grote hoeveelheden plutonium zullen ontstaan;

Overwegende dat het nog veel tijd zal vergen voordat al het ontstane plutonium als splijtstof in snelle kweekreactoren zal kunnen worden toegepast;

Overwegende dat toevoeging van plutonium aan het splijtstofmengsel voor licht-waterreactoren zou leiden tot grote besparing van het schaarse uranium en verwijdering van die hoeveelheid plutonium uit het milieu;

Overwegende dat het daarom gewenst is, het gebruik van plutonium in licht-waterreactoren uit te breiden;

Overwegende dat het 0 & 0-programma van de Gemeenschap reeds nuttige informatie oplevert, maar dat het onderzoek niet per 31 december 1978 kan worden afgesloten,

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT:

1. Het Comité heeft op 17 juli 1974 het thans voor verlenging in aanmerking komende Euratomprogramma voor onderzoek en onderwijs betreffende de terugvoer van plutonium in licht-waterreactoren (LWR) goedgekeurd. Het programma had betrekking op de periode

1975-1978; hiermee was een bedrag van 4,5 miljoen rekeneenheden gemoeid.

2. Het Comité heeft zich destijds in zijn advies laten leiden door de gedachte dat volgens alle verwachtingen vóór de jaren '90 niet op grote schaal snelle kweekreactoren in gebruik zullen worden genomen. Daarom is het mogelijk en economisch verantwoord om het in de komende jaren in steeds grotere hoeveelheden vrijkomende plutonium, althans in een overgangsfase, te recycleren, d.w.z. in LWR toe te passen. De aanwending van plutonium in LWR zou daarbij ook tot een aanzienlijke vermindering van de behoefte aan natuurlijk uranium en aan verrijking leiden, waaraan in de huidige omstandigheden bijzondere betekenis moet worden gehecht.

3. Bij de uitvoering van het onderzoek- en onderwijsprogramma inzake terugvoer van plutonium is enige vertraging opgetreden in het onderzoek na bestraling, doordat de splijtstof langer in de reactoren is gebleven dan was voorzien. Voorts is na afsluiting van de verschillende onderzoekswerkzaamheden gebleken dat de bevindingen van het onderzoek moeten worden geëvalueerd, voordat het geplande vervolgprogramma kan worden uitgewerkt. Daar al deze werkzaamheden tot in 1979 doorlopen, dient het vierjarenprogramma voor 0 & 0 met één jaar te worden verlengd. Het Comité sluit zich bij het voorstel van de Commissie aan en gaat ermee akkoord dat het programma met één jaar wordt verlengd en dat hiervoor een extra bedrag van 250 000 ERE ist uitgetrokken. Het stemt tot voldoening dat het geplande vervolgprogramma, dat zijns inziens voor een optimaal en veilig gebruik van plutonium onmisbaar is, met grote zorg wordt voorbereid. Het Comité zou gaarne zien dat het bijtijds over het vervolgprogramma wordt geraadpleegd.

Gedaan te Brussel, 12 juli 1978.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

B. de FERRANTI

Advies inzake de toekomst van de bosbouw in de Gemeenschap

Het advies van het Comité heeft niet op een bepaald document betrekking.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Tijdens zijn op 28 en 29 september 1977 gehouden 151e zitting heeft het Comité op voorstel van zijn Bureau besloten uit eigen beweging een advies inzake voornoemd onderwerp op te stellen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 12 en 13 juli 1978 te Brussel gehouden 161e zitting.

Dit advies luidt als volgt.

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, met name de artikelen 47 en 198,

Gezien artikel 20, vierde alinea, van het Reglement van Orde,

Gezien het door het Economisch en Sociaal Comité tijdens zijn zitting van 28 en 29 september 1977 naar aanleiding van een voorstel van het Bureau genomen besluit, een advies inzake voornoemd onderwerp op te stellen,

Gezien zijn vroegere werkzaamheden op dit gebied, met name het advies van 17 juli 1974 inzake het „Voorstel voor een verordening van de Raad betreffende bosbouwmaatregelen” (1),

Gezien het door de rapporteur, de heer Maher, ingediende rapport,

Gezien het door de Afdeling voor de landbouw tijdens haar vergadering van 29 juni 1978 goedgekeurde advies,

Gezien de beraadslagingen tijdens de 161e zitting van 12 en 13 juli 1978 (vergadering van 12 juli 1978),

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT,

dat met algemene stemmen bij één onthouding is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Het Comité wil de bevoegde communautaire Instellingen in de eerste plaats attent maken op het feit dat het ontbreken van een werkelijk gemeenschappelijk en voor de gehele Gemeenschap geldend bosbouwbeleid problemen oplevert en betreurenswaardige gevolgen heeft.

Een dergelijk beleid zou naar het oordeel van het Comité namelijk alle gebieden van de Gemeenschap moeten omvatten en niet tot bepaalde sectoren of specifieke acties dienen te worden beperkt.

Derhalve is het Comité vanzelfsprekend ten zeerste ingenomen met het Commissievoorstel voor een verordening van de Raad betreffende een „Gemeenschappelijke actie voor de bosbouw in bepaalde droge mediterrane zones van de Gemeenschap” van 24 april 1978. Hoe belangrijk dit voorstel echter ook moge zijn, het vormt geen verontschuldiging voor het ontbreken van een communautair bosbouwbeleid, waarmee volgens het Comité nog moet worden begonnen. Bij het uitstippen van een dergelijk beleid zou rekening moeten worden gehouden met de volgende factoren:

- ontwikkeling en bescherming van de bossen,
- houtverwerkende industrie,
- specifiek probleem van papierpulp voor de communautaire Instellingen,
- hout als energiebron,
- hout als eventuele energiebron voor bepaalde producten waarvan de vervaardiging veel energie vergt,
- markt voor hout en houtprodukten,
- bodemgebruik in de Gemeenschap en toekomstige houtleveranties,
- bestaande en potentiële werkgelegenheid,
- milieu, kwaliteit van het bestaan en recreatie,
- bodembehoud en waterhuishouding,
- bescherming van fauna en flora,
- betrekkingen met leveranciers van buiten de Gemeenschap,
- betrekkingen met onderontwikkelde landen,
- onderzoek op het gebied van bosbouw en houtprodukten,
- vorming en beroepsopleiding,
- wetgeving op het vlak van de bosbouw,
- belastingaspecten,
- te nemen steunmaatregelen ter bevordering van de bebossing,
- regionale vraagstukken.

1.2. Voorts acht het Comité het noodzakelijk een gemeenschappelijk bosbouwfonds op te richten ten einde de gewenste actie binnen de gehele Gemeenschap te ondersteunen. In de eerste plaats zouden financiële middelen ter beschikking moeten worden gesteld voor het onderzoek dat verricht moet worden alvorens een globaal communautair beleid te kunnen opzetten.

(1) PB nr. C 125 van 16. 10. 1974.

1.3. De omvang van de financiële middelen dient te worden bepaald met inachtneming van:

- het tekort op de handelsbalans voor hout en houtprodukten; het Comité wijst erop dat hout en bosbouwprodukten na aardolie de belangrijkste grondstoffen zijn die de Gemeenschap invoert, en dat het verbruik van deze grondstoffen twee keer zo snel stijgt als de produktie;
- het aandeel van het bosland aan de totale landbouwoppervlakte;
- het ouder worden van de bossen in Europa;
- het nut dat een beperking van het aantal marginale agrarische bedrijven en van overschotten voor de communautaire begroting oplevert;
- de noodzaak de bevoorrading voor de toekomst te waarborgen, met name door erop toe te zien dat de Gemeenschap over bossen in alle ontwikkelingsstadia kan beschikken;
- de kosten van het scheppen van werkgelegenheid in vergelijking met andere sectoren;
- de maatschappelijke voordelen van een beter milieu;
- de waardevermeerdering van bepaalde gronden door de bosbouw.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het Comité is van oordeel dat bosbouw zich voornamelijk onderscheidt door een uiterst lange productiecyclus en derhalve moet worden beschouwd als een fundamentele en waardevolle hulpbron en als een integrerend deel van de landbouw. Bossen moeten gezien worden als een deel van de oogst en de bosbouw mag niet meer, zoals tot nog toe, als een aparte sector gelden. Uit het bovenstaande blijkt de logica van de opvattingen die in punt 1 naar voren zijn gebracht.

2.2. Tot nu toe heerste blijkbaar de mening dat bossen slechts op submarginale grond of ter completering van andere activiteiten, b.v. als beschermende bosgordels of voor de waterhuishouding, moesten worden geplant. Het Comité acht deze aanpak onjuist, aangezien hierbij de intrinsieke waarde van de bossen als volwaardige oogst niet erkend wordt.

2.3. Volgens het Comité dient in de eerste plaats gestreefd te worden naar een zinvol bodemgebruik ten einde inefficiënte en daardoor te dure produktie zoveel mogelijk tegen te gaan en tegelijkertijd de tegenwoordige en toekomstige last die de invoer van hout en houtprodukten betekent, te verlichten. In deze zin zou gepoogd moeten worden in elk gebied van de Gemeenschap selectie en aanplanting van de geschiktste soorten te stimuleren.

2.4. Het Comité is verontrust over de huidige toestand van de houtverwerkende industrie in de Gemeenschap,

de grotendeels het gevolg is van abnormale handelspraktijken van derde landen, die de concurrentie vervalsen. Dit probleem zou volgens het Comité bij het uitstippelen van een bosbouwbeleid grondig moeten worden onderzocht, ten einde verandering in deze situatie te kunnen brengen.

2.5. Het Comité acht het met name noodzakelijk op korte termijn de grondslagen te leggen voor samenwerking met bepaalde derde landen, om tot een gemeenschappelijke aanpak te komen waarbij de houtvoorziening van de Gemeenschap op lange termijn rationeel kan worden geregeld.

2.6. Bij de uitwerking en verwezenlijking van een gemeenschappelijk bosbouwbeleid zal vanzelfsprekend rekening moeten worden gehouden met de toetreding van Spanje, Griekenland en Portugal tot de Gemeenschap.

2.7. Het Comité erkent dat bosbouw en houtverwerkende industrie een groot aantal arbeidsplaatsen bieden en dat bij een juiste dosering van de politieke, fiscale en financiële maatregelen een belangrijke bijdrage kan worden geleverd tot een blijvende economische oplossing van het werkloosheidsprobleem. Tevens is duidelijk dat de minst begunstigde gebieden hiervan het meest zouden profiteren. Bij deze zij nadrukkelijk gewezen op de bijdrage die het Regionaal Fonds zou kunnen leveren door de oprichting van houtverwerkende industrieën in de bosbouwgebieden te financieren.

2.8. Het Comité wijst erop dat een snelle uitbreiding van het aantal werknemers in de bosbouw en een verbetering van de levensomstandigheden van degenen die reeds in de bosbouw werkzaam zijn, betere opleidingsmogelijkheden en aanzienlijk meer financiële steun vereisen.

2.9. Het Comité hecht er voorts grote waarde aan dat aandacht wordt geschonken aan de rol van bos voor milieu en leefklimaat. Met name dient het belang van de bossen en de bomen voor de schoonheid van het landschap, zuivere lucht, recreatie en verfraaiing van stad en platteland, opslag en filtrering van het water en bescherming tegen erosie, lawaai, wind en ongewenst uitzicht duidelijk te worden gemaakt. Naar zijn mening dient de publieke opinie meer ontvankelijk te worden gemaakt voor dergelijke overwegingen.

2.10. Het Comité is zich in het bijzonder bewust van de moeilijkheden die in bepaalde regio's kunnen ontstaan wanneer men probeert landbouwers ertoe te brengen zelf bosbouw te bedrijven of hun land beschikbaar te stellen voor bebossing. In dit verband lijken de agrarische coöperaties of andere soortgelijke organisaties in de Gemeenschap een uiterst nuttige taak te kunnen vervullen. Om de landbouwer ertoe te brengen zijn land voor bosbouw te gebruiken, zou men hem, totdat de bomen kaprijp zijn, regelmatig adequate bedragen moeten uitkeren. Tevens zou moeten worden aangetoond dat de opbrengst van het land bij bosbouw groter kan zijn dan bij het huidige gebruik.

2.11. Het Comité wijst op de noodzaak acties te bevorderen die gericht zijn op de samenwerking tussen kleine particuliere bosbezitters ten einde hen in staat te stellen tot een intensiever bosbeheer te komen.

2.12. De lange groeitijd in de bosbouw maakt duidelijk dat drie dingen noodzakelijk zijn om de belangstelling voor bebossing te wekken en levendig te houden:

- redelijke subsidies in de eerste groei-jaren voor degenen die hun land bebossen;
- een redelijke terbeschikkingstelling van lange-termijnkapitaal door middel van leningen met uitgestelde rente en aflossingen of een andere vorm van voordelige financiering;
- een positief en geëngageerd beleid op lange termijn van de Regeringen en de Gemeenschap op het vlak van de belasting en de successierechten.

2.13. Het Comité wijst er met klem op dat de wetten ter bescherming van de bossen, de afzonderlijke bomen en de heggen aanzienlijk moeten worden verscherpt. In dit opzicht bieden de uiteenlopende situaties in de Lid-Staten zeer zeker veel ruimte voor harmonisatie.

Het Comité is voorts van mening dat de Commissie tevens zorg zou moeten dragen voor de informatie en de opleiding van de particuliere bosbouwers ten einde hen in staat te stellen hun bestaande of toekomstige bossen

beter te gebruiken en te exploiteren. In dit verband wijst het erop dat in de Gemeenschap ongeveer vijf miljoen ha grond voor de bosbouw geschikt is.

2.14. De huidige stand van het onderzoek en de voorlichting is volgens het Comité niet tevredenstellend. Het dringt erop aan dat spoedig besluiten worden genomen en uitgevoerd ten einde verbetering in deze toestand te brengen.

2.15. Ten slotte legt het Comité er nogmaals sterk de nadruk op dat het standpunt van de Gemeenschap ten opzichte van de bosbouw grondig moet worden hierzien en de wezenlijke rol die de bosbouw zal gaan spelen, moet worden erkend.

2.16. Het Comité is zich ervan bewust dat het moeilijk is, voor enkele van de door haar voorgestelde verbeteringen op korte termijn nauwkeurig geformuleerde juridische bepalingen op te stellen die een dwingend karakter hebben en in de gehele Gemeenschap van kracht zijn.

Zolang een gemeenschappelijk bosbouwbeleid zoals dit in het onderhavige advies wordt geformuleerd, nog niet in werking is getreden, zou de Commissie echter de Lid-Staten — bij voorbeeld in de vorm van een aanbeveling — reeds in grote trekken kunnen aangeven hoe het bosbouwbeleid op nationaal niveau dient te worden gevoerd.

Gedaan te Brussel, 12 juli 1978.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

B. de FERRANTI

Advies inzake de studie over de grensoverschrijdende communicatiestructuur in de regio Londonderry/Donegal

Het advies van het Comité heeft niet op een bepaald document betrekking.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Tijdens zijn op 12 en 13 juli 1978 gehouden 161e zitting heeft het Comité op voorstel van zijn Bureau besloten uit eigen beweging een advies inzake voornoemd onderwerp op te stellen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 12 en 13 juli 1978 te Brussel gehouden 161e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien zijn besluit (zitting van 12 en 13 juli 1978), overeenkomstig artikel 20, vierde alinea, van het Reglement van Orde, een advies op te stellen,

Gezien de „Studie over de grensoverschrijdende communicatiestructuur in de regio Londonderry/Donegal” die is opgesteld op verzoek van de Regeringen van het Verenigd Koninkrijk en Ierland, alsmede van de Europese Commissie ⁽¹⁾,

Gezien het informatief rapport dat de Afdeling voor regionale ontwikkeling over bovengenoemde studie heeft opgesteld,

Gezien het mondelinge verslag van de heer Cremer die overeenkomstig artikel 18 van het Reglement van Orde als algemeen rapporteur is aangewezen,

Gezien de beraadslagingen tijdens zijn 161e zitting van 12 en 13 juli 1978 (vergadering van 12 juli 1978),

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT,

dat met algemene stemmen bij één onthouding is goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen

1.1. Het Comité is ervan overtuigd dat de regio Londonderry/Donegal een van de minst begunstigde regio's van de Europese Gemeenschap is wat betreft werkgelegenheid, levensstandaard en infrastructuurvoorzieningen. Behalve met de gebruikelijke problemen van een randgebied wordt de regio Londonderry/Donegal ook nog geconfronteerd met de door dit gebied lopende grens en met de ernstige onlusten onder de bevolking in Noord-Ierland van de laatste jaren. Het werkloosheidscijfer is uitzonderlijk en onaanvaardbaar hoog. Zo er geen hulp van buiten komt, zullen deze problemen te zamen zo een groot obstakel vormen dat het zelfs op lange termijn onmogelijk zal zijn, de economische ontwikkeling in deze regio op gang te brengen.

1.2. Het eerste doel moet zijn, de communicatievoorzieningen en de infrastructuur van de regio zodanig te verbeteren dat zij haar eigen mogelijkheden ten volle kan benutten en in staat is, met andere ontwikkelingsregio's in de Gemeenschap te concurreren bij het aantrekken van nieuwe industrieën. Alleen wanneer dit wordt verwezenlijkt zal het mogelijk worden, het onaanvaardbaar grote verschil in levensstandaard en inkomen tussen deze regio en de meer welvarende regio's van de Gemeenschap duidelijk terug te brengen.

1.3. Het Comité is onder de indruk gekomen van de vastberadenheid van de plaatselijke autoriteiten en de economische en sociale kringen, samen te werken bij de bevordering van de ontwikkeling van de regio en van de grote mate van overeenstemming tussen deze kringen over de globale economische en sociale doelstellingen.

1.4. Het Comité is voldaan over de wijze waarop beide betrokken regeringen begrip hebben getoond voor de economische en sociale problematiek van de regio en over hun pogingen, voor deze problematiek een oplossing te vinden. Het Comité ziet in dat het vaststellen van prioriteiten, uitwerken van plannen alsmede de uitvoering ervan een zaak van de nationale instanties is. Het is evenwel noodzakelijk dat de Regeringen van deze landen hun ontwikkelingsplannen coördineren.

1.5. Tevens merkt het Comité op dat de als natuurlijke economische eenheid beschouwde regio Londonderry/Donegal aan alle voorwaarden voor de toekenning van steun van de Gemeenschap voldoet. Maatregelen van de Gemeenschap zullen een beslissende rol spelen. Om evenwel doeltreffend te kunnen zijn, moet de steun van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling nauw worden gekoppeld aan andere vormen van steun van de Gemeenschappen en strikt zijn gericht op omvangrijke verbeteringen van de communicatiestructuur van de regio: dit is een zeer goed voorbeeld van de wijze waarop de quotavrije gelden van het Fonds voor regionale ontwikkeling kunnen worden gebruikt. Het Comité schaaft zich achter het standpunt dat op alle niveaus is ingenomen, dat voor de Gemeenschap een duidelijke taak is weggelegd, niet alleen bij de financiering van een gedeelte van de hulp, maar ook bij het verlenen van adviezen en door ervoor te zorgen dat de uit de diverse bronnen afkomstige steun nauw wordt gecoördineerd.

2. Bijzondere opmerkingen

2.1. Het Comité is sterk verontrust over de toekomst van de autobusdiensten in de afgelegen en zeer dun bevolkte delen van deze regio. Het Comité adviseert na te gaan of het mogelijk is dat de Gemeenschap bijdraagt in de kapitaaluitgaven van de busdiensten.

2.2. Tevens acht het Comité het van bijzonder belang dat het vliegveld Eglinton wordt verbeterd, hetgeen aanzienlijk zou bijdragen tot de ontwikkeling van de industrie en het toerisme in de regio, welk denkbeeld aan weerszijden van de grens grote instemming vindt. Aanbevolen wordt dat het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling steun verleent bij de verbetering van het vliegveld Eglinton en dat de betrokken Regeringen de toekenning van een exploitatiesubsidie in overweging nemen, hetgeen een stimulans zou zijn voor een erkende luchtvaartmaatschappij, geregelde diensten te onderhouden tussen London/Eglinton en Dublin/Eglinton.

2.3. Het Comité ziet in dat het merendeel der nieuwe arbeidsplaatsen in de industrie moet worden gevonden. Het wenst echter met nadruk te wijzen op de noodzaak,

⁽¹⁾ Doc. XVI/87/78.

gebruik te maken van de natuurlijke rijkdommen van het gebied en zou niet gaarne zien dat aan de mogelijkheden voor het behoud van bestaande of het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen in de landbouw, de bosbouw, het toerisme en de visserij onvoldoende aandacht werd besteed.

3. Daarom beveelt het Comité het volgende aan:

3.1. Beide Regeringen dienen zo spoedig mogelijk maatregelen te nemen om de in de studie gedane voorstellen in een tijdsbestek van ten hoogste vijf jaar uit te voeren.

3.2. In het bijzonder voor projecten waaraan beide Regeringen prioriteit geven dient onmiddellijk een aanvraag te worden ingediend voor financiering in het kader van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling.

3.3. Bij de toewijzing van de quotavrije gelden van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling dient in het bijzonder te worden gedacht aan besteding ervan in de onderhavige regio; daarom wordt de aanbeveling gedaan, ten behoeve van de ontwikkeling van de grens-

overschrijdende regio overeenkomstig artikel 13 van het Herzienne Reglement van het Fonds een bijzondere communautaire maatregel op het gebied van de regionale ontwikkeling vast te stellen, zodat onmiddellijk gelden kunnen worden verstrekt om bij te dragen in de financiering van de in de studie aanbevolen projecten die uit andere bronnen tot dusver nog niet voldoende steun hebben ontvangen.

3.4. Aangezien in de regio sterk wordt aangedrongen op de opening van een voorlichtingskantoor in Noord-Ierland, dient de Commissie hiertoe zo spoedig mogelijk over te gaan.

3.5. Zoals in het informatief rapport wordt gesteld, dient de Stuurgroep een positieve rol te gaan spelen als katalysator voor de economische en sociale ontwikkeling in deze regio, waarbij deze Stuurgroep dient te worden bijgestaan door een op te richten regionaal contactcomité bestaande uit vertegenwoordigers van de plaatselijke overheden en van economische en sociale belangengroepen, ten einde verzekerd te zijn van een zinvolle medewerking op plaatselijk niveau en om gebruik te kunnen maken van de plaatselijke kennis en ervaring.

Gedaan te Brussel, 12 juli 1978.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

B. de FERRANTI

Advies inzake de tenuitvoerlegging van de Overeenkomst van Lomé — op weg naar een nieuwe overeenkomst

Het advies van het Comité heeft niet op een bepaald document betrekking.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Op 4 juli 1977 heeft het Bureau van het Comité overeenkomstig artikel 20, derde alinea, van zijn Reglement van Orde, besloten een vervolgadvisie inzake voornoemd onderwerp op te stellen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 12 en 13 juli 1978 te Brussel gehouden 161e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien artikel 20, derde alinea, van zijn Reglement van Orde,

Gezien het besluit van zijn Bureau van 4 juli 1977 de Afdeling voor externe betrekkingen te belasten met het opstellen van een advies inzake „De tenuitvoerlegging van de Overeenkomst van Lomé — op weg naar een nieuwe overeenkomst”,

Gezien zijn adviezen van 26 juni 1974 en 26 november 1975 inzake de Overeenkomst van Lomé ⁽¹⁾,

Gezien de adviezen die het jaarlijks uitbrengt over het schema voor de algemene tariefpreferenties van de Europese Gemeenschappen,

Gezien zijn studie inzake de „Betrekkingen tussen de geïndustrialiseerde landen en de ontwikkelingslanden”,

Gezien het door de Afdeling voor externe betrekkingen op 13 juni 1978 opgestelde advies,

Gezien het door de heer Soulat, rapporteur, ingediende rapport,

Gezien zijn beraadslagingen tijdens de op 12 en 13 juli 1978 gehouden 161e zitting (vergadering van 12 juli 1978),

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT,

dat met vrijwel algemene stemmen (6 onthoudingen) is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Ondanks het feit dat de Overeenkomst van Lomé nog pas betrekkelijk kort van kracht is, is het Economisch en Sociaal Comité van mening dat de in de afgelopen twee jaar met de Overeenkomst opgedane ervaring, evenals het streven van de ACS-landen en de belangen van de Gemeenschap op middellange en lange termijn pleiten voor een consolidering en intensivering van de samenwerking waarmee in het kader van deze Overeenkomst een begin is gemaakt.

1.2. Het Comité blijft zich met name op het standpunt stellen dat de Overeenkomst van Lomé in belangrijke mate kan bijdragen tot het streven naar een nieuwe wereldorde, waardoor een echte economische en sociale ontwikkeling op gang kan worden gebracht in de ACS-landen, die tegelijkertijd tot volledige uitoefening van hun soevereiniteit moeten kunnen komen op basis van

een juiste planning en door de betrokken partijen en ondertekenaars van de Overeenkomst vrij overeengekomen contractuele betrekkingen. Deze nieuwe wereldorde die tot doel heeft in de eerste plaats aan de essentiële behoeften van de bevolkingen te voldoen, dient gebaseerd te zijn op een ontwikkeling van de nationale volkshuishoudingen. Bovendien is het de bedoeling dat de regionale en interregionale samenwerking (in dit document wordt de regionale samenwerking toegepast op de betrekkingen tussen twee of meer ACS-staten onderling of tussen een of meer ACS-staten enerzijds en een of meer naburige derde landen anderzijds. De interregionale samenwerking wordt toegepast op de betrekkingen tussen twee of meer regionale organisaties onderling waarvan ACS-staten deel uitmaken, of tussen een of meer ACS-staten en een regionale organisatie) hierdoor wordt geïntensiveerd, zodat grotere markten kunnen worden gecreëerd. Hiertoe zal men zich een aantal economische en sociale doeleinden moeten stellen die in nauwe samenwerking met de bevolkingen van de betrokken landen moeten worden omschreven en verwezenlijkt.

1.3. Het Comité wijst op de betekenis van een samenhang tussen de economische en sociale doelstellingen van de ACS-landen en die van de Lid-Staten van de Gemeenschap. Om een dergelijke samenhang te bereiken is het noodzakelijk dat beide partners elkaar volledige en correcte informatie verschaffen, voortdurend hun goede wil tonen en overleg met elkaar plegen. Men mag namelijk niet verwachten dat de onevenwichtigheden die momenteel worden waargenomen, vooral in de structuur van de handelsstromen, vanzelf zullen verdwijnen.

1.4. Anderzijds is het Comité van mening dat het permanente karakter van het in de Overeenkomst van Lomé tot uitdrukking komende samenwerkingsbeleid, een communautaire ontwikkelingspolitiek ten aanzien van die ontwikkelingslanden welke niet tot de ACS-groep behoren, niet in de weg mag staan.

De EEG zou haar verplichtingen van zowel morele als juridische aard jegens de gehele derde wereld dan ook niet mogen verwaarlozen.

1.5. Het is wenselijk dat alle Lid-Staten van de EEG daadwerkelijk de beoogde 0,7 % van het BNP aan officiële ontwikkelingshulp verlenen en ernaar streven hun respectieve ontwikkelingsbeleid beter te harmoniseren.

1.6. Zowel in het stadium van de onderhandelingen als in dat van de tenuitvoerlegging van de Overeenkomst, zou men er ook actief naar moeten streven een coherentie tussen de verschillende aspecten van de EEG/ACS-samenwerking tot stand te brengen.

1.7. Zoals het Economisch en Sociaal Comité herhaalde malen heeft onderstreept, is het om bovengenoemde doelstellingen te kunnen verwezenlijken noodzakelijk de economische en sociale kringen van de ACS-landen en de EEG bij het gevoerde beleid te betrekken.

(1) PB nr. C 116 van 30. 9. 1974 en nr. C 35 van 16. 2. 1976.

2. De Overeenkomst van Lomé: conclusies

2.1. Wat de commerciële samenwerking betreft, verheugt het het Comité dat het mogelijk is gebleken de uit de ACS-landen afkomstige produkten zonder inschakeling van de vrijwaringsclausule, vrije toegang op de communautaire markten te blijven verlenen, ook al doen zich met betrekking tot bepaalde produkten waarvan zich overschotten hebben gevormd, problemen voor. Wel kan men zich afvragen of het niet gewenst zou zijn, in de nieuwe Overeenkomst de mogelijkheid van selectieve toepassing van de vrijwaringsclausule op te nemen, met dien verstande dat dan wel van te voren al het mogelijke moet zijn gedaan om het beoogde doel via onderhandelingen te bereiken.

Hoewel gedurende de eerste twee jaar waarin de handelsbepalingen zijn toegepast (1975 en 1976), het globale aandeel van de ACS-landen in de externe handel van de Gemeenschap enigszins is teruggelopen, lijken de gegevens voor 1977 op een wijziging van deze trend te wijzen. Er zij niettemin op gewezen dat niet alle ACS-landen hun individueel aandeel hebben kunnen verhogen en dat de algemene structuur van het handelsverkeer nog een bijzonder onevenwichtige aanblik blijft bieden. De betrokken partijen zullen hieraan tijdens de komende onderhandelingen aanhoudend aandacht moeten besteden.

2.2. Verscheidene landen zijn tot dusver in aanzienlijke mate door het Stabex-fonds gesteund. Deze beklagen zich er evenwel over dat het aantal onder het Stabexstelsel vallende produkten is verminderd, hoewel de Raad ACS/EEG gedeeltelijk aan deze klachten tegemoet heeft kunnen komen. Voorts lijkt het een zwakke kant van het systeem, dat op de transfers geen inflatiecorrectie van toepassing is.

2.3. Het Comité stelt vast dat de door de Commissie beoogde „industriële samenwerking” nog niet echt van de grond is gekomen. Een positief punt wordt gevormd door de richtlijnen van het Centrum voor industriële ontwikkeling dat verklaart o.a. „joint ventures” te willen bevorderen, het accent te willen leggen op het midden- en kleinbedrijf, de ontwikkeling van industrieën die ter plaatse gewonnen grondstoffen gebruiken, te willen bevorderen en tot de ontwikkeling van de landbouw te willen bijdragen. Het Comité maakt zich bovendien zorgen over de betrekkelijk hoge kosten van de arbeidsplaatsen die geschapen zijn dank zij door het Centrum op gang gebrachte acties. Wil men de problemen met enig succes kunnen aanpakken, dan zou het beschikbare kapitaal over een groot aantal arbeidsintensieve arbeidsplaatsen moeten worden verdeeld.

2.4. Het Comité betreurt het echter dat de economische en sociale kringen niet, overeenkomstig artikel 10 van Besluit 1/76 van de Raad van ministers ACS/EEG over deze doelstellingen, en meer in het algemeen over de werkwijze van het Centrum, zijn geraadpleegd.

2.5. Het Comité stelt vast dat de financiële en technische samenwerking over het algemeen bevredigend is

verlopen. Bepaalde nieuwe aspecten van deze samenwerking — en wel de regionale samenwerking, de ontwikkeling van kleine en middelgrote ondernemingen, de micro-projecten, de programmering van de steun en de installering van de vertegenwoordigingen — schijnen thans reeds bevorderlijk te zijn voor de doeltreffendheid van het gehele communautaire samenwerkingsbeleid.

2.6. De instellingen van de Overeenkomst zijn onder normale omstandigheden geïnstalleerd. Het Comité betreurt het evenwel dat artikel 74, lid 6, van de Overeenkomst, waarin bepaald wordt dat „de Raad van ministers alle passende maatregelen (kan) nemen voor het onderhouden van daadwerkelijke contacten, overleg en een daadwerkelijke samenwerking tussen de economische en sociale groeperingen in de Lid-Statens en in de ACS-Statens”, niet is toegepast. Het Comité wijst op de inspanningen van de Commissie en de Raadgevende Vergadering ACS/EEG in dezen, dank zij welke een eerste ontmoeting tussen de leden van het Paritair Comité van de Raadgevende Vergadering ACS/EEG en vertegenwoordigers van de economische en sociale kringen van de ACS-landen en de EEG heeft kunnen plaatsvinden.

2.7. Ten slotte betreurt het Comité, wat de tenuitvoerlegging van de Overeenkomst betreft, tevens het gebrek aan coördinatie tussen:

- a) enerzijds de ACS-landen en de EEG: met name blijken de wederzijdse informatie, alsmede de overlegprocedures te wensen over te laten;
- b) anderzijds de verschillende in de Overeenkomst vastgelegde wijzen van samenwerking. Zo zou bij voorbeeld de planning van de industriële en de infrastructuurinvesteringen gecoördineerd moeten worden.

3. Op weg naar een nieuwe overeenkomst

3.1. Een intensivering en in bepaalde opzichten een aanvulling van de samenwerking tussen de EEG en ACS-landen wordt gerechtvaardigd door de in hevigheid toenemende crisis, die aanzienlijke wijzigingen in de wereldeconomie en de internationale betrekkingen teweeg heeft gebracht, met name door de tegenstellingen zowel binnen de landen als tussen de landen onderling te verscherpen.

3.2. Commerciële samenwerking en Stabex

3.2.1. Het Comité is van oordeel dat de ontwikkelingslanden en met name de ACS-landen hun produkten op de communautaire markt met vrijdom van invoerrechten moeten kunnen blijven invoeren. Bovendien is het zijns inziens geboden de niet-tarifaire belemmeringen — met inbegrip van belemmeringen van kwantitatieve aard — zo spoedig mogelijk uit de weg te ruimen.

3.2.2. Het Comité stelt zich op het standpunt dat het niet-wederkerigheidsbeginsel moet worden gehandhaafd

en wijst erop dat de ACS-landen de Gemeenschap niet minder gunstig dan andere ontwikkelde landen mogen behandelen. Men krijgt voorts de indruk dat de ACS-landen tot dusver niet die voordelen van de derde landen hebben verkregen welke zij op grond van het feit dat de Gemeenschap van wederkerigheid afziet, konden vragen.

3.2.3. Bij het handelsverkeer tussen de Gemeenschap en de ACS-landen dient men geleidelijk tot meer evenwichtige structuren te komen. In het bijzonder is het wenselijk dat de ACS-landen minder levensmiddelen en meer kapitaalgoederen gaan invoeren. Het spreekt vanzelf dat deze doelstellingen niet louter en alleen door middel van handelspolitieke maatregelen kunnen worden verwezenlijkt en dat dit doel in het kader van het samenwerkingsbeleid ACS/EEG als geheel zal moeten worden nagestreefd. Dit neemt niet weg dat de herstructurering van het handelsverkeer door oordeelkundige afzetbevorderende maatregelen zou kunnen worden vergemakkelijkt.

3.2.4. Voor zover zich in bepaalde sectoren en met betrekking tot bepaalde gevoelige produkten problemen voordoen of zouden kunnen voordoen, steunt het Comité het voorstel van de Commissie, een verplichte procedure van periodiek overleg tussen de EEG en de ACS-landen, met deelneming van de economische en sociale kringen, in te stellen. Dank zij dit overleg moet de gemeenschappelijke informatie inzake de ontwikkeling en de vooruitzichten zowel van de productiecapaciteiten als van markt en handelsverkeer verbeterd kunnen worden; aldus moet dan voor een ordelijke groei van het handelsverkeer in deze sectoren en voor deze produkten kunnen worden gezorgd en moeten de nodige structurele wijzigingen overwogen kunnen worden. Het zou evenwel wenselijk zijn dat deze vorm van „ad hoc” overleg in de toekomst plaats maakt voor een procedure van algemeen overleg met betrekking tot het in de verschillende sectoren te voeren beleid.

In elk geval moet vermeden worden dat alleen de werknemers in de betrokken produktiesectoren voor de economische en sociale gevolgen van de overeenkomst en de eraan verbonden kosten opdraaien; deze dienen op billijke wijze over de gehele Gemeenschap te worden verdeeld.

3.2.5. Meer in het algemeen dient de uitbreiding van de interne en regionale markten van de verschillende partners integrerend deel uit te maken van de doelstellingen van de nieuwe overeenkomst en dient te worden voorkomen dat deze door de ontwikkeling van het handelsverkeer ACS/EEG in het gedrang komt.

3.2.6. Aangezien de multinationale ondernemingen een belangrijke rol in het handelsverkeer en de productie van de ACS-landen en de Gemeenschap spelen, acht het Comité het wenselijk dat de partijen bij de Overeenkomst een gemeenschappelijk standpunt bepalen ten aanzien van de noodzaak op de hoogte te zijn van en

elkaar wederzijds informatie te verstrekken over de activiteiten van deze ondernemingen en op hun doen en laten controle uit te oefenen.

3.2.7. Het Comité wijst op de betekenis van het Stabex-stelsel. Het zou evenwel gaarne zien dat de werking van het stelsel wordt verbeterd, in zoverre dat rekening wordt gehouden met de uitwerking van de inflatie — zowel op de transfers als op de terugbetalingen —, met het feit dat de ACS-landen meer belang bij de uitvoer van verwerkte produkten dan van grondstoffen hebben, alsmede met de noodzaak het regionale handelsverkeer van deze landen te ontwikkelen. De samenhang van het Stabex-stelsel met de op wereldniveau lopende projecten is een probleem dat met zorg bestudeerd dient te worden.

3.2.8. Naast deze verbetering van de werking van het Stabex-stelsel zou ook het aantal onder het systeem vallende produkten moeten worden uitgebreid. Bovendien zou men zich kunnen afvragen of bepaalde ACS-landen in tijden van hoogconjunctuur niet geleidelijk aan een financiële bijdrage zouden moeten gaan leveren tot het Stabex-systeem, waarvan het beheer dan op paritaire basis zou worden gevoerd.

3.2.9. Ten aanzien van de bestemming van de in het kader van het Stabex-stelsel overgemaakte bedragen, is het Comité van mening dat deze in de eerste plaats aan de betrokken sectoren en bevolkingen ten goede zouden moeten komen voor zover dit tevens conform is met het ontwikkelingsbeleid van de betrokken ACS-staat, alsmede aan differentiëringsprojecten die tot doel hebben de in die sectoren bestaande moeilijkheden te vermindern.

3.3. *Industriële en technologische samenwerking*

3.3.1. Het Comité wijst erop dat het in het verleden grote betekenis aan samenwerking op industrieel en technologisch gebied heeft gehecht. Het verklaart te betreuren dat dit in de Overeenkomst vastgelegde nieuwe type samenwerking nog niet echt van de grond is gekomen en meent derhalve dat de „industriële samenwerking” in de nieuwe overeenkomst zou moeten worden geïntensiveerd.

3.3.2. Wat de in het kader van deze industriële samenwerking te stellen prioriteiten betreft, is het Comité van mening dat in de eerste plaats moet worden gestreefd naar de totstandbrenging van een gedifferentieerd industriënet, waarmee een bijdrage tot de ontwikkeling van de ACS-landen kan worden geleverd, en wel door middel van:

- de vervaardiging van produkten waarmee voor alles de essentiële behoeften van de bevolkingen, zoals deze op de nationale en regionale markten tot uitdrukking komen, moeten worden bevredigd,
- een geleidelijke verbetering van de exportcapaciteit van de ACS-landen met het doel billijkere handelsbetrekkingen tot stand te brengen en waarbij het

- accent in het bijzonder op de grondstoffen zou moeten komen te liggen,
- een verbetering van het technologisch kunnen van de ACS-landen,
- de schepping van een zo groot mogelijk aantal arbeidsplaatsen,
- een betere onderlinge afweging van de economische activiteiten in nationaal en regionaal verband,
- een industrialisering die niet ten koste van het milieu, de arbeidsvoorwaarden en de levensomstandigheden gaat,
- een integratie van de industrie in de globale ontwikkelingspolitiek en in het bijzonder in het beleid ter ontwikkeling van plattelands- en bergstreken,
- de vestiging van onderhoudsbedrijven die ervoor kunnen zorgen dat het in gebruik zijnde materieel in goede staat blijft,
- de coördinatie van de infrastructuur en de industrievestigingen.

3.3.3. Het Comité wijst met klem op de problemen in verband met de overdracht van technologische kennis en de aanpassing hiervan aan specifieke plaatselijke omstandigheden: willen de ACS-landen een ontwikkeling kunnen doormaken waarbij met hun specifieke behoeften en omstandigheden rekening wordt gehouden en waarvan zij zelf de doelstellingen hebben bepaald, dan is overdracht van technologische kennis zonder meer niet voldoende en moet daarenboven worden uitgezien naar dat type technologie dat geschikt is voor en beantwoordt aan de behoeften, de mogelijkheden en de wensen en verlangens van elk hunner.

3.3.4. Het vraagstuk van de investeringsgarantie komt in de huidige Overeenkomst niet aan de orde, doch volgens de Commissie dient de nieuwe overeenkomst een clausule te bevatten waardoor potentiële investeerders worden aangemoedigd en investeringen worden beschermd. Enerzijds zal hierin rekening moeten worden gehouden met de soevereine rechten van de gastlanden, wier vrijheid buitenlandse investeringen op hun grondgebied al dan niet aan te moedigen gewaarborgd blijft, en anderzijds met de behoefte van buitenlandse investeerders aan bescherming tegen risico's van niet-commerciële aard en aan continue bedrijfsomstandigheden.

Dat verscheidene ACS-landen investeringscodes hebben, bewijst wel dat zij bereid zijn een voor buitenlandse investeerders gunstig klimaat te scheppen. Om de trekkingen van deze investeerders met de overheden van de gastlanden te vergemakkelijken, is het met name wenselijk dat deze bereidheid concreet tot uitdrukking wordt gebracht.

3.3.5. Het Comité wijst erop dat het dit vraagstuk, waaraan het bijzondere betekenis hecht, reeds meermaals aan de orde heeft gesteld en met name:

- in zijn advies van februari 1974, waarin het in beginsel akkoord gaat met de idee van een communautaire garantie voor particuliere investeringen en waarin het de wens uitsprekt dat ook overwegingen van sociale aard in aanmerking worden genomen (waaronder de verplichting bij de uitvoering van projecten de regels van de IAO in acht te nemen);
- in zijn advies van november 1975 waarin het de mening te kennen geeft, dat de invoering van een garantiesysteem tot investeringen in de ACS-landen zou leiden en dat dit vraagstuk zou kunnen worden bestudeerd met die landen van die ACS-groep die belang stellen in de ontwikkeling op hun grondgebied van activiteiten door particuliere bedrijven uit de Gemeenschap.

3.3.6. Gezien bovenstaande overwegingen is het Comité van mening dat in de nieuwe overeenkomst plaats voor dit vraagstuk zou moeten worden ingeruimd. Het is van oordeel dat het een specifiek advies over dit onderwerp zou kunnen uitbrengen. (Met name uitgaande van de mededeling van de Commissie aan de Raad van 21 januari 1978).

3.3.7. Het Comité hecht bijzondere betekenis aan de ontwikkeling, de handhaving en de levensvatbaarheid van het *midden- en kleinbedrijf* in de ACS-landen.

In talrijke sectoren, zoals bouw, constructie, elektriciteit, levensmiddelen, potten en pannen, schrijn- en timmerwerk, enz., bestaan goede ontwikkelingsmogelijkheden voor het midden- en kleinbedrijf. Zoals in de Overeenkomst wordt bepaald, kan, in welke sectoren de ACS-landen dit ook maar wensen, bij opzet in beheer van dit soort ondernemingen, ongeacht de rechtsvorm van de betrokken onderneming (particuliere of gemengde ondernemingen, staatsbedrijven, coöperaties, enz.) effectief worden samengewerkt tussen de economische subjecten van de EEG en de ACS-landen.

Verschiedende soorten verrichtingen, zoals uitwisseling van technische kennis, octrooien en know-how, voor gemeenschappelijk gebruik ter beschikking stellen van distributienetten, opzetten van gemeenschappelijke filialen, enz., kunnen in samenwerkingscontracten worden vastgelegd.

3.3.8. Het Comité wijst erop hoe belangrijk het is dat er gedurende het gehele proces van de industriële en technische samenwerking op alle niveaus en steeds uitgaande van de modernste vereisten, intensief en in onderling overleg wordt gewerkt aan de technische, vak-, bestuurs- en handelopleiding, van de mensen uit de ACS-landen, om te bereiken dat alle verantwoordelijke functies in de verschillende sectoren en ondernemingen, tot op het hoogste niveau, zo spoedig mogelijk door onderdanen van de ACS-landen kunnen worden overgenomen.

3.3.9. Volgens het Comité is voor de technische deskundigen, assistenten en medewerkers die op verzoek

van de ACS-landen zijn uitgezonden, een belangrijke rol weggelegd bij deze industriële en technische samenwerking.

Daarom dient er scherp op te worden toegezien dat deze personen de nodige kwalificaties voor de uitoefening van hun beroep en pedagogische bekwaamheden bezitten en dient bijzondere aandacht te worden besteed aan de voorafgaande opleiding en herscholing van deze mensen. Op deze wijze dient er daadwerkelijk toe te worden bijgedragen dat de onderdanen van de ACS-landen de nodige kennis opdoen om zelf de verantwoordelijkheid voor alle economische, commerciële en industriële activiteiten van hun landen op zich te kunnen nemen.

Anderzijds dient het uitgezonden personeel zich tijdens zijn reizen en zijn verblijf vrij te kunnen bewegen en zeker te zijn van voldoende rechtsbescherming.

3.3.10. Volgens het Comité zouden derhalve de rol en het werkkterrein van het Centrum voor industriële ontwikkeling, vooral op het belangrijke gebied van de aanpassing van de technologieën, moeten worden uitgebreid en geïntensiveerd. Het Centrum zou ook een actieve rol moeten kunnen spelen bij de organisatie en coördinering van de concrete samenwerking van de EEG-landen en de in de ACS-landen bestaande of op te richten nationale of regionale centra.

3.4. Landbouwsamenwerking

3.4.1. Volgens het Comité zou in de nieuwe overeenkomst een speciaal hoofdstuk aan de landbouwsamenwerking gewijd moeten zijn. Bij deze samenwerking zou het er met name om moeten gaan:

- steun te verlenen voor de differentiëring van de landbouwproductie, om in de eerste plaats te bereiken dat de ACS-landen zelf in hun behoeften aan levensmiddelen kunnen voorzien;
- tot verwerking van landbouwproducten in de betrokken landen te komen;
- geschikte landbouwtechnieken uit te werken en in praktijk te brengen om aldus de landbouw te moderniseren en de waarde van de landbouwproductie te verhogen;
- voor de ontwikkeling van plattelands- en bergstreken noodzakelijke infrastructures te creëren;
- te bepalen wat moet worden gedaan aan fundamentele problemen als de droogte en de gevolgen hiervan, de woestijnvorming en de waterbeheersing;
- de aan de voedselhulp verbonden problemen aan te pakken;
- na te gaan hoe en waar de ACS-landen en de Gemeenschap elkaar kunnen aanvullen om zo concurrentie te voorkomen, rekening houdende met de situatie op de wereldmarkten.

3.4.2. Naar de mening van het Comité moeten tal van problemen die zich voordoen in verband met de ontwikkeling van de landbouweconomieën van de ACS-landen, worden beschouwd in het ruimere verband van het geheel van verantwoordelijkheden van de Gemeenschap jegens de derde wereld en met name de landen rond de Middellandse Zee. In het kader van het hoofdstuk van de Overeenkomst dat betrekking heeft op de landbouwsamenwerking zou er dus op gewezen moeten worden dat het belangrijk is zorg te dragen voor een geregelde uitwisseling van informatie tussen de vertegenwoordigers van de agrarische kringen van alle bij de nieuwe overeenkomst betrokken landen.

3.5. Financiële samenwerking

3.5.1. Volgens het Comité is de financiële samenwerking een instrument dat het draagvlak vormt van de samenwerking op handels-, industrieel en technologisch vlak en dat de mogelijkheid biedt hierin rechtstreeks in te grijpen.

Bij de financiële samenwerking zal men zijns inziens in het bijzonder het volgende tweeledige doel moeten nastreven:

- enerzijds steun voor regionale en interregionale projecten voor industriële infrastructures (wegen, spoorwegen of luchtlijnen), voor de verbetering van de communicatiemogelijkheden, de waterbeheersing, alsmede op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg of technologisch onderzoek;
- anderzijds ontwikkeling van gedifferentieerde landbouwproducties en van industrieproducties, in het bijzonder met betrekking tot de verwerking van grondstoffen en plaatselijke producten en in de sector van het midden- en kleinbedrijf, door middel van fabricageprocédés die stimulerend zijn voor de economie en de werkgelegenheid, alsmede actieve voortzetting van het experiment met de microprojecten.

3.5.2. *In het algemeen dient men volgens het Comité voorrang te blijven verlenen aan de minst ontwikkelde, niet aan zee grenzende en insulaire ACS-landen. In dit verband dient zijns inziens bijzondere aandacht te worden besteed aan de in zuidelijk Afrika gelegen landen die de Overeenkomst hebben ondertekend en die door hun bestrijding van de apartheid in Zuid-Afrika en door de omstandigheden in dit gebied in een benarde situatie verkeren.*

De reeds op het vlak van de financiële samenwerking genomen maatregelen (uitzonderlijke hulp, programma EEG/ACS voor Namibië) mogen positief worden genoemd en zouden moeten worden geïntensiveerd, in het bijzonder met betrekking tot infrastructures waarmee kan worden bijgedragen tot de ontsluiting van geïsoleerde landen en waardoor dringende voedselhulp en medische programma's kunnen worden vergemakkelijkt.

3.5.3. Het Comité is van oordeel dat het wenselijk is de financiële bijdragen voor de uitgevoerde projecten, met name infrastructuurprojecten, aan te vullen met kredieten waardoor de continuïteit van deze projecten, althans gedurende een bepaalde periode (onderhoud, levering van onderhouds- en herstellingsmateriaal, opleiding van personeel, enz.), kan worden verzekerd.

3.5.4. Naar het oordeel van het Comité zou de Overeenkomst op het punt van de programmering van de communautaire steun en kredieten nog moeten worden bijgewerkt; deze zouden n.l. beter moeten worden afgestemd op de doelstellingen van de ACS-landen, zodat deze een actievare rol bij het beheer van deze steun en kredieten kunnen gaan vervullen.

3.5.5. Aldus zal de tijd die verstrijkt tussen de vastlegging van de kredieten en de daadwerkelijke overmaking hiervan, aanzienlijk kunnen worden ingekort.

3.5.6. Volgens het Comité is het belangrijk dat de EEG en de ACS-landen voor hun financieringen zoveel mogelijk een beroep gaan doen op de medewerking van kredietinstellingen welke gevestigd zijn buiten de landen die de Overeenkomst hebben ondertekend, hetgeen in het bijzonder geldt voor de uitvoering van projecten die voor een aantal landen tegelijk van belang zijn.

3.5.7. Het Comité wenst te wijzen op de betekenis van de rol die de EEG-vertegenwoordigingen in de ACS-landen vervullen. Het steunt het voorstel van de Commissie dat de kosten van de communautaire vertegenwoordigingen in de ACS-landen op de communautaire begroting zouden moeten worden opgevoerd.

3.5.8. Ten slotte pleit het Comité voor een uitbreiding van de EOF-begroting en de door de EIB aan de ACS-landen toegekende kredieten, dit in verband met de door de inflatie geleden verliezen en de toegenomen behoeften van de ACS-landen.

3.6. *Deelneming van de economische en sociale kringen aan de Overeenkomst*

3.6.1. Sedert de Overeenkomst van Jaoude hebben de werkgevers-, vak- en beroepsorganisaties zowel in de Gemeenschap als in de ACS-landen een levendige belangstelling getoond voor de voorbereiding en de tenuitvoerlegging van de overeenkomsten.

3.6.2. Deze belangstelling kan worden verklaard door het feit dat de samenwerking steeds meer wordt beïnvloed door de economische en sociale situatie van elk der deelnemende landen. Wil men bij de overeenkomsten beter rekening kunnen houden met de belangen van de bevolking en de door de economische en sociale organisaties vertegenwoordigde groeperingen, dan zullen deze organisaties in alle betrokken landen op verschillende niveaus moeten worden geraadpleegd.

3.6.3. In de Overeenkomst van Lomé wordt een dergelijke raadpleging mogelijk gemaakt door o.a. artikel 74,

leden 6 en 9 en artikel 80, lid 5. Tot op heden heeft er slechts éénmaal, uit hoofde van artikel 80, lid 5, een raadpleging plaatsgehad en dit op initiatief van het Paritair Comité van de Raadgevende Vergadering ACS/EEG.

3.6.4. Wat de lopende Overeenkomst betreft, geeft het Comité opnieuw uitdrukking aan de wens dat in het kader van artikel 74, leden 6 en 9 een werkgroep ad hoc bij de Raad wordt ingesteld; deze zou moeten worden samengesteld uit vertegenwoordigers van de economische en sociale kringen ACS/EEG en worden geraadpleegd over algemene vraagstukken in verband met de Overeenkomst, in het bijzonder die welke betrekking hebben op de industriële samenwerking.

3.6.5. Het Comité acht het uitermate gewenst dat bij de eerstvolgende zitting van de Raadgevende Vergadering ACS/EEG opnieuw de gelegenheid wordt geboden, een ontmoeting met de vertegenwoordigers van de economische en sociale kringen te organiseren, als voortzetting van die welke in juni 1977 te Luxemburg heeft plaatsgevonden.

Volgens het Comité ist het ondenkbaar dat men zich om politieke of financiële redenen tegen raadpleging van de economische en sociale kringen kan verzetten.

3.6.6. Het Comité zou gaarne zien dat in het kader van de nieuwe Overeenkomst onderstaande twee organen worden ingesteld:

- een raadgevende conferentie van vertegenwoordigers van de economische en sociale kringen ACS/EEG die jaarlijks bijeenkomt en een gezamenlijke vergadering met het Paritair Comité van de Raadgevende Vergadering ACS/EEG houdt;
- een klein comité bij de Raad van ministers ACS/EEG dat tweemaal per jaar wordt geraadpleegd over problemen die zich bij de tenuitvoerlegging van de Overeenkomst voordoen.

3.6.7. Zoals reeds eerder in dit advies is gezegd, heeft het Economisch en Sociaal Comité van de Europese Gemeenschappen, dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van de economische en sociale kringen van de Gemeenschap, meermalen uitdrukking gegeven aan zijn visie op de Overeenkomst van Lomé en de betrekkingen tussen de EEG en de ontwikkelingslanden.

Het Comité is voornemens, zowel tijdens de nog resterende periode van de huidige Overeenkomst als tijdens de uitwerking en de tenuitvoerlegging van de nieuwe overeenkomst, krachtig op deze, door hem ingeslagen weg voort te gaan en daarbij samen te werken met de organisaties die de economische en sociale kringen vertegenwoordigen.

3.7. *Diverse vraagstukken*

3.7.1. Het Economisch en Sociaal Comité vestigt de aandacht van de onderhandelaars op de noodzaak in de

nieuwe overeenkomst een hoofdstuk op te nemen waarin de gemeenschappelijke sociale problemen van de ACS-landen en de EEG aan de orde komen.

3.7.2. Het Comité pleit voor een dynamische sociale aanpak van het vraagstuk van de uit de ACS-landen afkomstige werknemers en hun gezinnen en zou gaarne zien dat hieraan in de nieuwe overeenkomst specifieke bepalingen worden gewijd.

Door dergelijke bepalingen zou moeten worden gegaand dat deze werknemers niet ten opzichte van hun collega's in de Lid-Staten worden gediscrimineerd, en met name op het punt van:

- de toepassing van regelingen inzake beloningen, arbeids- en promotievoorwaarden, de arbeidszekerheid, de arbeidsrechtspraak, het vakbondsrecht, de huisvesting en de gezondheidszorg;
- de sociale voorzieningen (sociale zekerheid, pensioenregeling) en de gezinsbijslagen;
- de berekening van uitkeringen en pensioenen, die dient te geschieden door samenstelling van alle tijdvakken waarin de werknemers in de verschillende Lid-Staten verzekerd zijn geweest en in de Gemeenschap werkzaam zijn geweest en verblijf hebben gehouden;
- de vrije overschrijving van tijdens het verblijf in de EEG verworven rechten op uitkeringen, pensioenen en toelagen.

3.7.3. Het Comité acht het voorts wenselijk ACS-onderdanen in de landen van de Gemeenschap waar zij verblijven, cursussen en onderwijs te laten volgen waardoor hun reïntegratie in hun land van herkomst kan worden vergemakkelijkt en waardoor zij beter tot ontwikkeling van hun land zullen kunnen bijdragen.

3.7.4. Volgens het Comité dient in de nieuwe overeenkomst duidelijk te worden gesteld dat de partners bereid zijn alles in het werk te stellen om te bereiken dat de meest fundamentele mensenrechten worden geëerbiedigd. Een dergelijke bereidheid komt geenszins voort uit de wens zich in de binnenlandse aangelegenheden van de partners te mengen, doch uit een gemeenschappelijk gevoel van verantwoordelijkheid voor het behoud en de inachtneming van recht en billijkheid, alsmede van de fundamentele rechten en vrijheden van de mens.

3.7.5. Het Comité pleit ervoor dat de door de IAO vastgestelde minimumarbeidsvoorwaarden in acht worden genomen, evenals de conventies inzake in het bijzonder de vakbondsvrijheid, de onderhandelingen, dwangarbeid en het discriminatieverbod. Voor het toezicht op de naleving van de normen zou een nauwe samenwerking met de IAO uiterst nuttig kunnen blijken, omdat dit over de hiervoor nodige instrumenten beschikt.

3.7.6. Ten slotte dringt het Comité erop aan dat wordt uitgezien naar procedures die het mogelijk maken de overeenkomst onmiddellijk na de ondertekening in werking te doen treden en aldus de door de huidige bekrachtigingsprocedure optredende grote vertraging te vermijden.

Gedaan te Brussel, 12 juli 1978.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

B. de FERRANTI

BIJLAGE

bij het advies van het Economisch en Sociaal Comité

Verworpen wijzigingsvoorstellen

Onderstaande, ingediende wijzigingsvoorstellen werden tijdens de discussie verworpen.

Bladzijde 8:

Paragraaf 3.2.6. te schrappen.

Motivering

De multinationale ondernemingen vormen geen specifiek probleem in het kader van de Overeenkomst van Lomé, maar komen in andere instanties, o.a. de OESO en de VN, aan de orde. Anderzijds kan de suggestie, op het doen en laten van multinationals in het kader van de Overeenkomst van Lomé controle uit te oefenen, zoals in paragraaf 3.2.6. wordt gedaan, slechts ertoe leiden dat de ontwikkeling van de industriële samenwerking, waarvan de kleine en grote multinationale ondernemingen de noodzakelijke promotors zijn, wordt afgeremd.

Uitslag van de stemming:

Stemmen vóór: 42, stemmen tegen: 49, onthoudingen: 6.

Bladzijde 9:

Na paragraaf 3.2.9. een nieuwe als volgt luidende alinea toe te voegen:

„Het Stabex-stelsel zou ook moeten worden aangevuld met een indexeringsstelsel waardoor de constante waarde van de toegewezen bedragen kunnen worden gegarandeerd en de prijzen van de produkten op hetzelfde peil kunnen blijven; met name de gevolgen van de inflatie en de internationale monetaire wanorde maken dit noodzakelijk.”

Uitslag van de stemming:

Stemmen vóór: 22, stemmen tegen: 45, onthoudingen: 6.

Bladzijde 15, paragraaf 3.5.2:

De vermelding van de apartheid in Zuid-Afrika als criterium voor de hulp welke moet worden verleend aan de landen die de Overeenkomst van Lomé hebben ondertekend, te schrappen.

Motivering

Ons Comité behoort geen zuiver politieke criteria voor de toepassing van de Overeenkomst voor te stellen.

Uitslag van de stemming:

Stemmen vóór: 37, stemmen tegen: 54, onthoudingen: 9.

Advies inzake een voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der Lid-Staten inzake de aansprakelijkheid voor produkten met gebreken

De tekst waarop de adviesaanvraag betrekking heeft is bekendgemaakt in *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* nr. C 241 van 14 oktober 1976, blz. 9.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Op 5 oktober 1976 heeft de Raad besloten het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de bepalingen van artikel 100 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap over bovengenoemd voorstel te raadplegen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 12 en 13 juli 1978 te Brussel gehouden 161e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien artikel 100 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,

Gezien de van 5 oktober 1976 daterende adviesaanvraag van de Raad van de Europese Gemeenschappen,

Gezien het op 28 september 1976 door zijn Bureau genomen besluit, de Afdeling voor industrie, handel, ambacht en dienstverlening met de desbetreffende voorbereidende werkzaamheden van het Comité te belasten,

Gezien het door deze Afdeling tijdens haar vergadering van 14 juni 1978 opgestelde advies,

Gezien het door de rapporteur, de heer De Grave, voorgelegde rapport,

Gezien de beraadslagingen tijdens zijn op 12 en 13 juli 1978 gehouden 161e zitting (vergadering van 13 juli 1978),

Overwegende dat de Raad een eerste programma voor een beleid inzake bescherming en voorlichting van de consument heeft goedgekeurd ⁽¹⁾;

Overwegende dat de Raad de Commissie in dit programma heeft verzocht hem een voorstel voor te leggen voor een richtlijn betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten inzake de aansprakelijkheid voor produkten met gebreken, en daarbij rekening te houden met de door de Raad van Europa verrichte werkzaamheden;

Overwegende dat het Comité dit eerste programma heeft goedgekeurd ⁽²⁾;

Overwegende dat het huidige richtlijnvoorstel van dezelfde grondbeginselen uitgaat als de ontwerp-overeenkomst van de Raad van Europa van 20 september 1976;

Overwegende dat met het richtlijnvoorstel eveneens wordt beoogd, nationale wettelijke bepalingen die concurrentiedistorsies en distorsies in het vrije verkeer van goederen met zich meebrengen, gedeeltelijk te harmoniseren,

⁽¹⁾ PB nr. C 92 van 25. 4. 1975.

⁽²⁾ PB nr. C 97 van 16. 8. 1974.

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT,

dat met 67 stemmen vóór en 3 stemmen tegen, bij 11 onthoudingen werd goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen

1.1. Inleiding

1.1.1. Het Comité constateert dat het de bedoeling is van de Commissie, een belangrijk punt van het Eerste programma voor een beleid inzake bescherming en voorlichting van de consument te verwezenlijken door de harmonisatie van de wettelijke bepalingen van de Lid-Staten betreffende de aansprakelijkheid voor gebrekkige produkten bij wege van een richtlijn voor te stellen.

1.1.2. Het Comité is van mening dat een richtlijn op dit gebied op de volgende beginselen dient te steunen:

- het scheppen van de mogelijkheid doeltreffend en sneller verhaal te nemen;
- het zo goed mogelijk, d.w. z. met zo min mogelijk kosten maar wel zo billijk mogelijk, spreiden van de financiële lasten van schade die gebrekkige produkten toebrengen aan hun gebruikers en van de onkosten die gemaakt moeten worden ter verdeling van de kosten van eventuele schade;
- verhindering, althans zo veel mogelijk, van het op de markt brengen van produkten met gebreken, zonder dat het op de markt brengen van veilige produkten wordt belemmerd;
- het voorkomen of opheffen van concurrentievervalsing tussen de ondernemingen;
- het volgen van de ontwikkelingen van de aansprakelijkheid voor gebrekkige produkten zowel in het internationale als in het nationale recht (vgl. rapport van de Afdeling).

1.1.3. Het Comité herinnert eraan dat de schade welke de consument van een gebrekkig produkt lijdt, onverschillig welke, andere ge- of verbruikers van het betrokken produkt had kunnen overkomen. Vooral wanneer de gelaedeerde ernstige sociale of economische schade lijdt, kan het onbillijk lijken dat deze schade door de onfortuinlijke consument alleen moet worden gedragen.

1.1.3.1. Volgens het Comité kan in deze situatie door middel van een systeem van aansprakelijkheid onafhankelijk van schuld voor de slachtoffers van gebrekkige

produkten verbetering worden gebracht. Dit systeem wordt gebaseerd op het beginsel dat de met de schade-loosstelling van de gelaedeerden gemoeide kosten in de verkoopprijzen worden doorberekend, zodat deze lasten indirect uiteindelijk door alle ge- of verbruikers van een produkt worden gedragen.

1.1.3.2. Het Comité geeft toe dat geen van de mechanismen die worden ingeschakeld om de lasten indirect door de consumenten te laten dragen, perfect werkt. Hoewel de verzekeringspremies volgens de vertegenwoordigers van de verzekeringsmaatschappijen slechts een zeer gering deel van de verkoopprijs van de produkten uitmaken, vindt het Comité dat in geval van algemene invoering van een systeem van aansprakelijkheid onafhankelijk van schuld tevens de gevolgen ervan voor de produktiekosten in aanmerking zouden moeten worden genomen.

1.1.3.3. Rekening houdende met bovenstaande overwegingen, kan volgens het Comité een communautaire richtlijn op dit gebied op een systeem van aansprakelijkheid zonder schuld gebaseerd worden. Met betrekking tot belangrijke modaliteiten van een dergelijk systeem worden in het Comité echter uiteenlopende meningen gehuldigd.

1.2. *De aan de wetenschappelijke en technologische ontwikkeling verbonden risico's*

1.2.1. Het Comité heeft geen overeenstemming kunnen bereiken over de opnemings van de ontwikkelingschade in het toepassingsgebied van de richtlijn.

1.2.1.1. Sommige leden spreken zich voor uitsluiting ervan en dus voor schrapping van artikel 1, tweede alinea, van het richtlijnvoorstel uit. Naar hun mening zou de opnemings van de risico's van ontwikkelingschade de ontwikkeling van vernieuwingen belemmeren en dienengevolge de Europese sectoren die zich actief met onderzoek en ontwikkeling bezighouden op de wereldmarkt kunnen benadelen. Gevreesd moet namelijk worden dat de kosten voor de dekking van deze niet te voorziene risico's tamelijk hoog zullen zijn. Zulks des te meer daar de draagwijdte van het Commissievoorstel, welke aan de in artikel 4 gegeven definitie van „gebrek” een nieuwe dimensie toevoegt, allesbehalve duidelijk is.

1.2.1.2. Andere leden zijn daarentegen van oordeel dat ook deze risico's onder het toepassingsgebied van de richtlijn dienen te vallen indien men tot een afdoende bescherming van de consumenten wil komen en een ontwikkeling in de richting van een risico-aansprakelijkheid wenst, te meer daar de verzekeringsmaatschappijen in staat zijn deze risico's te dekken.

1.3. *Problemen die direct of indirect met de in de richtlijn aan de orde zijnde materie verband houden*

1.3.1. Het Comité herinnert eraan dat naar analogie van hetgeen op het vlak van de verzekering tegen ar-

beidsongevallen gebeurt, een onderscheid kan worden gemaakt tussen letsel veroorzaakt door een enkel voorval en letsel dat het gevolg is van een voortdurend en regelmatig blootstellen, dat pas na vele jaren of zelfs bij de tweede generatie aan de dag kan treden.

2. *Bijzondere opmerkingen*

2.1. *Artikel 1 — De bewijslevering*

2.1.1. Het Comité constateert dat de gelaedeerde het drievoudige bewijs moet leveren van de veroorzaakte schade, het gebrek en het causaal verband. Het is van oordeel dat evenals voorheen aan de rechters van de verschillende Lid-Statens een zekere vrijheid dient te worden gelaten om te beoordelen of bepaalde werkelijk overtuigende vermoedens in aanmerking kunnen worden genomen.

2.2. *Artikel 1, eerste alinea — Uitsluiting van gebrekkige diensten*

2.2.1. Het Comité neemt er met voldoening nota van dat de Commissie zal trachten een richtlijn betreffende diensten met gebreken uit te werken.

2.3. *Artikel 4 — Definitie van het begrip „gebrek”*

2.3.1. Het in het Comité aan de dag getreden meningsverschil over de risico's van ontwikkelingschade werkt door met betrekking tot de in artikel 4 gegeven definitie van een gebrekkig produkt.

2.3.2. Sommige leden gaan met de door de Commissie voorgestelde formulering van dit artikel akkoord, terwijl anderen gaarne zouden zien dat het begrip „gebrek” duidelijker en ondubbelzinniger omschreven werd.

2.4. *Artikel 5*

2.4.1. Het Comité constateert dat de producent volgens het richtlijnvoorstel het bewijs moet leveren dat het produkt niet gebrekkig was op het tijdstip waarop het in het verkeer werd gebracht; naar zijn oordeel dient men de rechters van de Lid-Statens evenals voorheen een zekere vrijheid te laten om te beoordelen of bepaalde werkelijk overtuigende vermoedens in aanmerking kunnen worden genomen.

2.5. *Artikel 5 bis (nieuw) — Eigen schuld*

2.5.1. Het Comité vindt dat in de richtlijn gepreciseerd moet worden dat bij (gelijktijdige) eigen schuld van de gelaedeerde de nationale wettelijke voorschriften van toepassing zijn.

2.6. *Artikel 5 ter (nieuw). — Schade die zowel door een gebrek aan het produkt als door het handelen of nalaten van een derde wordt veroorzaakt*

2.6.1. In het geval de schade zowel door een gebrek van het produkt als door het handelen of nalaten van een derde wordt veroorzaakt, moet de producent volledig aansprakelijk blijven, aangezien deze de mogelijkheid van regres op de derde heeft. In de richtlijn zou een artikel moeten worden opgenomen, waarin wordt bepaald dat de aansprakelijkheid van de producent niet wordt beperkt wanneer de schade wordt veroorzaakt zowel door een gebrek aan het produkt als door het handelen of nalaten van een derde, behalve wanneer het gedrag van deze laatste binnen de juridische sfeer van de gelaedeerde valt en derhalve vanuit het oogpunt van eigen schuld relevant is.

2.7. *Artikel 6 — Afbakening van het begrip „schade”*

2.7.1. Het Comité neemt nota van het feit dat de richtlijn geen wijziging beoogt van het begrip schade die voor vergoeding in aanmerking komt, zoals dit in de nationale rechtstelsels bestaat. Op dit punt wordt dus geen harmonisatie doorgevoerd: sommige soorten van schade zullen althans voorlopig door de diverse Lid-Staten op verschillende wijze in aanmerking worden genomen (b. v. smartegeld).

2.7.2. Het Comité is er niet in geslaagd een unaniem standpunt te bepalen inzake de voorgestelde definitie van het begrip schade.

2.7.2.1. Sommige leden achten de door de Commissie voorgestelde definitie te ruim en zouden willen dat zaakschade ervan werd uitgesloten. Naar hun mening verdient het de voorkeur voor de verschillende soorten van schade een gedifferentieerde regeling uit te werken, aangezien ook de mate van de erop uitgeoefende sociale druk gedifferentieerd is. Om deze reden verzoeken zij de Commissie in deze zin de gewenste verbeteringen in de richtlijn aan te brengen zowel met betrekking tot de aanspraak op vergoeding, als inzake de bewijslast en de beperkte mogelijkheden van de gelaedeerde om met succes een actie in te stellen.

2.7.2.2. Volgens andere leden is de voorgestelde definitie te beperkt en dient alle schade vergoed te worden. Anders zou men niet tot een harmonisatie kunnen komen op het gebied van andere soorten schade, zoals immateriële schade. Bovendien zou de gelaedeerde gedwongen kunnen worden op basis van verschillende rechtsgrondslagen (risico-aansprakelijkheid en schuld-aansprakelijkheid) te procederen om volledige schade-loosstelling te verkrijgen.

2.7.2.3. In verband met zaakschade hebben deze leden er nota van genomen dat de bescherming van de economische belangen van de consumenten één van de punten is van het Eerste programma voor een beleid inzake bescherming en voorlichting van de consument en dat de Commissie, die zich door de resolutie van de

Raad gebonden acht, derhalve voornemens is de gevallen van zaakschade in de thans aan de Raad voorgelegde richtlijn op te nemen.

2.7.2.4. Voorts zouden sommige leden willen dat niet-verwerkte landbouwprodukten van de richtlijn werden uitgesloten.

2.7.2.5. Andere leden zijn er voorstander van dat ambachtelijke produkten worden uitgesloten.

2.8. *Artikel 6 — Dekking van aan het produkt toegebrachte schade*

2.8.1. Het Comité verzoekt de Commissie ten spoedigste een richtlijnvoorstel inzake de garantie en de onderhoudsservice in te dienen.

2.9. *Artikel 6 b) ii) — Uitsluitend schadevergoeding in de privésfeer*

2.9.1. Punt b) ii) van dit artikel moet nader worden uitgewerkt. Er bestaan lokalen die voor verschillende doeleinden gebruikt worden en produkten die bestemd zijn voor gebruik in de privésfeer welke van tijd tot tijd worden gebruikt voor de uitoefening van een beroep (particulier motorvoertuig dat soms wordt gebruikt voor een zakenreis of om zich naar zijn werk te begeven).

2.9.2. Dergelijke produkten zouden ook onder de regeling moeten vallen. Dit punt zou derhalve als volgt moeten luiden:

ii) door de gelaedeerde niet uitsluitend werd verkregen of gebruikt voor doeleinden in de sfeer van handel, bedrijf of beroep.”

2.9.3. Wanneer men het toepassingsgebied beperkt tot de beschadiging of vernietiging van zaken die normaliter bestemd zijn voor het ge- of verbruik in de privésfeer, en niet voor gebruik in de beroepssfeer, zouden zich eveneens problemen kunnen voordoen.

2.10. *Artikel 7 — Maximale vergoeding: beginsel, niveau, verdelingsproblemen*

2.10.1. Ten aanzien van de maximale vergoeding (beginsel, niveau en verdelingsproblemen) heeft het Comité geen unaniem standpunt weten te bepalen.

2.10.1.1. Sommige leden steunen het voorstel van de Commissie een bovengrens voor de schadevergoedingen vast te stellen. Naar hun mening dient de verzwarende van de aansprakelijkheid van de producent door een beperking van deze aansprakelijkheid gecompenseerd te worden. Zij pleiten er zelfs voor, naast de in de richtlijn opgenomen globale beperking, een beperking van 200 000 ERE voor ieder afzonderlijk geval van dood of lichamelijk letsel in te stellen. Aan de andere kant zal

een globaal plafond als bedoeld in de ontwerp-richtlijn het normaliter toelaten de gelaedeerde volledige schadevergoeding te bieden.

2.10.1.2. Andere leden zijn van oordeel dat bij beperking van de aansprakelijkheid van de producent de slachtoffers van catastrofes als die van thalidomide bescherming zouden moeten ontberen, omdat de uitgetrokken bedragen niet alle geleden schade zouden dekken. In deze gevallen zou dan een probleem rijzen in verband met de vraag, hoe de beschikbare middelen rechtvaardig tussen de slachtoffers verdeeld moeten worden. Daarvoor heeft de Commissie geen oplossingen voorgesteld.

2.10.2. In ieder geval vindt het Comité dat, wanneer een bovengrens wordt vastgesteld, in de gevallen dat meerdere personen aansprakelijk zijn deze — ieder voor hun aandeel — tot schadeloosstelling tot het maximum gehouden zijn.

2.11. Artikel 8 — Verjaring

2.11.1. Het Comité betuigt zijn instemming met het in artikel 8, eerste alinea, neergelegde beginsel; hierdoor is een betere rechtsbedeling mogelijk en kan misbruik vermeden worden zonder dat de belangen van de consument in het gedrang komen, omdat de verjaring pas begint te lopen op het moment waarop aan de drie voorwaarden is voldaan (wetenschap van schade, gebrek en identiteit van de producent).

2.11.2. Wat de tweede alinea van artikel 8 betreft, dient men in aanmerking te nemen dat de Europese Economische Gemeenschap, evenals de Lid-Staten, steeds meer zal kiezen voor een ontwikkeling van buitengerechtelijke procedures en dat de gelaedeerde allereerst zal trachten met de betrokken producent in der minne tot een schadevergoedingsregeling te komen. Wanneer hij de zaak laat slepen, zou de consument zijn vorderingsrecht jegens de producent kunnen verliezen

en de dupe kunnen worden van zijn geduld en goede wil, van de beloften van de verkoper of van diens manoeuvres om de zaak te rekken, of van de eventueel in werking gestelde buitengerechtelijke procedures. De Commissie zou de nationale voorschriften betreffende de stuiting van de verjaring moeten bestuderen en in de richtlijn moeten bepalen dat de verjaring wordt gestuit wanneer de consument zijn recht buiten de rechtbank om en volgens nog nader vast te stellen modaliteiten doet gelden.

2.12. Artikel 9 — Duur van de aansprakelijkheid

2.12.1. De Commissie acht de door haar gekozen absolute termijn een „redelijk gemiddelde”. Het gaat hierbij dus niet om het te overwegen maximum, noch om een termijn die gekozen is op grond van objectieve criteria. In ieder geval kan het Comité met deze termijn akkoord gaan, met dien verstande dat beter bepaald zou moeten worden wanneer deze termijn precies ingaat en dat bij de vaststelling van dit tijdstip zoveel mogelijk iedere twijfel of controverse vermeden dient te worden.

2.13. Artikel 14

2.13.1. Om de Commissie op de hoogte te stellen van alle stappen die ondernomen worden met het oog op de harmonisatie van de wetgevingen ter zake van productenaansprakelijkheid, kan het niet volstaan dat de Lid-Staten haar uitsluitend de tekst van de voornaamste bepalingen van nationaal recht mededelen. Integendeel, de Commissie zou op de hoogte moeten worden gesteld van alle bepalingen op dit terrein. Het Comité stelt derhalve de volgende redactie voor:

„De Lid-Staten doen de Commissie onverwijld mededeling van de tekst van alle wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen die ter uitvoering van of in het kader van de onderhavige richtlijn worden vastgesteld of gepland. De Commissie stelt de overige Lid-Staten ervan in kennis.”.

Gedaan te Brussel, 13 juli 1978.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité

B. de FERRANTI

Advies inzake een mededeling van de Commissie aan de Raad „Invoering van een communautaire steunregeling van de intracommunautaire handel in kolen voor elektrische centrales”

De tekst waarop de adviesaanvraag betrekking heeft is nog niet bekendgemaakt in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Op 13 maart 1978 heeft de Raad besloten het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de bepalingen van artikel 235 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap over bovengenoemd voorstel te raadplegen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 12 en 13 juli 1978 te Brussel gehouden 161e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien artikel 235 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,

Gezien de van 13 maart 1978 daterende adviesaanvraag van de Raad van de Europese Gemeenschappen,

Gezien het op 29 maart 1978 door zijn Bureau genomen besluit, de Afdeling voor energie en nucleaire vraagstukken met het opstellen van een advies en een rapport inzake dit onderwerp te belasten,

Gezien het door deze Afdeling tijdens haar 41e vergadering van 30 juni 1978 opgestelde advies,

Gezien het mondelinge verslag van de rapporteur, de heer Picard,

Gezien de beraadslagingen tijdens zijn 161e zitting van 12 en 13 juli 1978 (vergadering van 12 juli 1978),

Overwegende dat de Commissie in 1977 twee voorstellen bij de Raad heeft ingediend die moesten bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen voor steenkool welke werden vastgesteld bij de goedkeuring van de doelstellingen van het energiebeleid voor 1985; dat deze een steunregeling voor de financiering van conjunctureel bepaalde voorraden steenkool en cokes ⁽¹⁾, en een subsidiëring van bouw van met steenkool gestookte centrales ⁽²⁾ behelzen;

Overwegende dat het Comité op 30 maart en 22 juni 1977 over deze voorstellen advies heeft uitgebracht ⁽³⁾ ⁽⁴⁾;

Overwegende dat deze voorstellen nog niet door de Raad zijn goedgekeurd;

Overwegende dat de Commissie beide voorstellen handhaaft, doch van oordeel is dat ook een rechtstreeks op opvoering van de verkoop gerichte communautaire steunregeling noodzakelijk is,

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT,

dat met 59 stemmen vóór en 6 stemmen tegen bij 3 onthoudingen is goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen

1.1. Het Comité heeft er waardering voor dat de Commissie haar streven naar uitwerking van een communautair energiebeleid voortzet, en bevestigt het belang dat het zowel om economisch als sociale redenen hecht aan de maatregelen waarmee de op het gebied van kolenproductie en opvoering van de afzet gestelde doelstellingen kunnen worden bereikt. Uitbreiding van het handelsverkeer van steenkool binnen de Gemeenschap is een stap in deze richting. Nagegaan moet worden, of de voorgestelde regeling ook de meest geëigende is.

⁽¹⁾ PB nr. C 32 van 29. 1. 1977, blz. 4.

⁽²⁾ PB nr. C 282 van 23. 11. 1977, blz. 6.

⁽³⁾ PB nr. C 114 van 11. 5. 1977, blz. 24.

⁽⁴⁾ PB nr. C 180 van 28. 7. 1977, blz. 32.

2. Bijzondere opmerkingen

2.1. (Punt 1 van de mededeling van de Commissie)

Het Comité ziet in dat de capaciteit van de steenkoolproductie ter wille van de continuïteit van de energievoorziening in de Gemeenschap op een redelijk peil gehandhaafd dient te worden. Dit niveau wordt door de Commissie op ongeveer 250 miljoen TSKE gesitueerd. Dit cijfer schijnt eerder te moeten worden beschouwd als een richtcijfer dan als een absoluut gegeven.

2.2. (Punt 2)

Het Comité deelt het standpunt dat protectionistische maatregelen, zoals bij voorbeeld invoerrechten en kwantitatieve beperkingen, althans in de huidige situatie ongeschikt en waarschijnlijk ook ondoeltreffend zouden zijn. Over de noodzaak van invoer behoeft niet te worden gediscussieerd; beperking van de invoer zou de continuïteit van de voorziening in gevaar brengen, terwijl invoering van rechten de kosten ervan zou verhogen. Toch dient er beslist voor te worden gezorgd dat de produktiecapaciteit in de Gemeenschap op het gewenste niveau blijft gehandhaafd; hoewel bij het geven van financiële steun in het algemeen met omzichtigheid te werk moet worden gegaan, lijkt een steunregeling ter versteviging van het concurrentievermogen van communautaire steenkool een „geschikte oplossing”, om de woorden van de Commissie zelf te gebruiken.

2.3. (Punt 3)

Volgens het Comité vormt de voor cokeskolen uitgekeerde steun een gunstig precedent, aangezien het hiermee mogelijk is geweest, een „kern” van produktiecapaciteit in de Gemeenschap te bewaren welke anders wellicht ernstig zou zijn bedreigd. Het Comité is het met de Commissie eens dat thans vooral de ontwikkelingssector elektriciteitscentrales in aanmerking komt voor nieuwe steunmaatregelen.

2.4. (Punt 5)

Het Comité neemt nota van het feit dat de afzet van communautaire ketelkolen wordt bevorderd door talrijke al dan niet specifieke nationale steunmaatregelen. Het is van mening dat deze problemen in een sfeer van solidariteit tussen de Lid-Staten moeten worden bekeken en betreurt dat het tot nog toe niet mogelijk is geweest, een gedegen regeling voor de gehele Gemeenschap in te voeren. Het Comité acht uniformering of althans harmonisatie van de voorschriften door de verschillende Lid-Staten een wenselijke zaak. Hoewel de voorgestelde maatregelen op het eerste gezicht niet gekoppeld zijn aan de reeds bestaande, vindt het in de algemene motivering van de Commissie geen nadere gegevens hieromtrent en evenmin uitsluitel omtrent de vraag of de thans voorgestelde steunregeling moet

komen naast de op nationaal niveau functionerende regelingen. Het Comité merkt overigens op dat de voorgestelde steun qua omvang in geen enkele verhouding staat tot de steun die de kolenmijnen reeds van de Lid-Staten zelf ontvangen. Het vraagt zich daarom af of de steun wel voldoende is om de omvang van de huidige handel in de Gemeenschap te kunnen optrekken tot het door de Commissie overwogen peil.

2.5. (Punt 7)

Volgens de door de Commissie opgestelde schattingen, welke noodzakelijk zijn om enig inzicht te krijgen in de hoeveelheden kolen die voor steun in aanmerking zullen komen, zou het handelsverkeer binnen de Gemeenschap van ca. 3 à 3,5 miljoen ton nu kunnen oplopen tot 12 miljoen ton. Het Comité acht het juist dat de vóór de invoering van deze regeling reeds voor levering bestemde hoeveelheden en de extra hoeveelheden op dezelfde wijze worden behandeld.

2.6. (Punt 8)

Het Comité acht het juist dat de verschillende kwaliteiten steenkool vergelijkbaar worden gemaakt door omrekening tot standaardkwaliteiten, om te voorkomen dat als gevolg van de uiteenlopende calorische waarde van de verschillende kwaliteiten steenkool discriminatie ontstaat.

2.7. (Punt 9)

Het Comité is van mening dat het systeem er niet toe mag leiden dat de verkoopbevordering slechts één producentenland ten goede komt. Het is daarom voor het Comité van het grootste belang te weten, aan de hand van welk beginsel de steun zal worden verdeeld. Aangezien de Commissie niets over dit overigens moeilijke probleem mededeelt, kan het Comité geen uitspraak doen en hoopt het tijdig over deze kwestie te worden geraadpleegd.

2.8. (Punt 10)

Het Comité gaat ermee akkoord dat moet worden voorkomen dat de gesubsidieerde communautaire steenkool als concurrent gaat optreden op de nationale markten van de producenten. Er dient een bijzonder onderzoek te worden gewijd aan de daartoe te nemen maatregelen.

2.9. (Punt 11)

Het is de vraag of de steun aan de producenten of aan de consumenten moet toekomen. Het Comité geeft toe dat uitkering van steun aan de producenten in de praktijk misschien simpeler is. Voor zover op deze vraag op nationaal niveau reeds een ander antwoord zou zijn

gegeven, zou het Comité gaarne zien dat duidelijkheid wordt verschaft omtrent het totale steunbedrag, aan wie dat ook ten goede mag komen.

2.10. (Punt 12)

Het lijkt juist dat leveringen aan openbare en aan particuliere centrales voor dezelfde steun in aanmerking komen.

2.11. (Punt 13 en 14)

2.11.1. Hoewel wordt erkend dat het wenselijk is, de producenten van de Gemeenschap hulp te bieden bij het aanpassen van hun prijzen aan die op de markt, is het echter een veel delicatesere zaak, aan te geven

1. aan welke prijzen zal worden gerefereerd;
2. in hoeverre de verleende steun die niet het gehele prijsverschil dekt, toch doeltreffend kan zijn.

2.11.2. Met betrekking tot het eerste punt moet beslist worden voorkomen dat wordt gerefereerd aan prijzen die geen enkel verband met de werkelijkheid houden en niet voor significante hoeveelheden gelden. Aan de andere kant dienen de consument condities te worden geboden die min of meer vergelijkbaar zijn met die welke leveranciers van buiten de Gemeenschap hantieren, ook al is hij, zoals gewenst zou zijn, bereid een bijdrage te leveren tot de prijs die voor de continuïteit van zijn voorziening moet worden betaald.

2.11.3. Met betrekking tot het tweede punt is het in sommige gevallen mogelijk dat de communautaire producent, die zijn financiële verliezen tot 30 % gecompenseerd ziet wanneer hij in de plaats treedt van leveranciers van buiten de Gemeenschap, deze dekking toch onvoldoende acht. De vraag is gesteld of dit percentage niet kan worden opgevoerd dan wel voor een geringere hoeveelheid zou kunnen gelden. In elk geval moet

worden gesteld dat beperking van de steun tot 120 miljoen ERE de goedkeuring van dit voorstel door de Raad waarschijnlijker maakt, terwijl ambitieuzere cijfers voor deze steun waarschijnlijk op een weigering van de Raad zouden stuiten.

2.12. (Punt 15)

Bij dit soort problemen is het uiteindelijk altijd de vraag wie voor de kosten zal opdraaien. Het lijkt uitgesloten dat de consument dat zal doen, aangezien deze de hogere prijs noodzakelijkerwijs zal moeten doorberekenen en zo de gehele volkshuishouding van de Gemeenschap zou belasten. Het is evenmin juist, uitsluitend van de producentenlanden een inspanning te verwachten, die uiteindelijk — al was het alleen maar door de zekerheid die deze zou bieden — ten goede komt aan de Gemeenschap als geheel. Het ziet er dus naar uit dat de Gemeenschap inderdaad de aangewezen instantie is voor het verlenen van steun en het lijkt juist, deze steun via de algemene begroting te financieren.

3. Conclusies

3.1. Het Comité heeft waardering voor de pogingen van de Commissie om maatregelen voor te stellen die een beginpunt voor een gemeenschappelijk energiebeleid kunnen vormen, maar het betreurt dat deze maatregelen partieel zijn en beperkt blijven tot één gebied. Zijns inziens moet ook worden getracht een algemeen beleid uit te stippelen en uit te voeren.

3.2. Zijns inziens dient voor de geplande maatregelen een tijdsgrens te worden bepaald van b.v. drie jaar. Aan de hand van de opgedane ervaring moet dan worden nagegaan of de maatregelen doeltreffend waren. Ook zal de ervaring gegevens opleveren aan de hand waarvan kan worden beoordeeld of het zinvol is, het project voort te zetten.

Gedaan te Brussel, 12 juli 1978.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

B. de FERRANTI

Advies inzake een voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van de richtlijn van 1 juni 1976 houdende vastlegging van de herziene basisnormen voor de bescherming van de gezondheid der bevolking en de werknemers tegen de aan ioniserende stralingen verbonden gevaren

De tekst waarop de adviesaanvraag betrekking heeft is bekendgemaakt in *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* nr. C 147 van 22 juni 1978, blz. 11.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Op 7 juni 1978 heeft de Commissie besloten het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de bepalingen van artikel 31 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie over bovengenoemd voorstel te raadplegen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCHE EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 12 en 13 juli 1978 te Brussel gehouden 161e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, in het bijzonder artikel 31,

Gezien de van 7 juni 1978 daterende adviesaanvraag van de Commissie van de Europese Gemeenschappen,

Gezien het op 19 juni 1978 door zijn Bureau genomen besluit, de Afdeling voor energie en nucleaire vraagstukken met het opstellen van een advies en een rapport inzake dit voorstel te belasten,

Gezien het advies dat de Afdeling voor energie en nucleaire vraagstukken tijdens haar 41e vergadering van 30 juni 1978 heeft opgesteld.

Gezien de beraadslagingen tijdens zijn 161e zitting van 12 en 13 juli 1978 (vergadering van 12 juli 1978),

Gezien het mondelinge verslag van de rapporteur, de heer P. Nielsen,

Overwegende dat de basisnormen voor de bescherming van de gezondheid van bevolking en werknemers tegen de met ioniserende straling samenhangende gevaren voor het eerst in 1959 door de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie zijn vastgesteld ⁽¹⁾;

Overwegende dat deze basisnormen in 1962 ⁽²⁾ en nogmaals in 1966 ⁽³⁾ zijn gewijzigd;

Overwegende dat de Commissie op 26 juli 1972 een aantal voorstellen heeft ingediend om deze basisnormen te actualiseren;

Overwegende dat het Economisch en Sociaal Comité op 24 mei 1973 over deze voorstellen advies heeft uitgebracht; dat het in dit advies positief op de wijzigingen heeft gereageerd, terwijl het ook op een aantal punten verbeteringen heeft voorgesteld;

Overwegende dat de Commissie naar aanleiding van de van verschillende kanten ontvangen kritiek haar voorstel op 22 november 1973 heeft herzien ⁽⁴⁾,

Overwegende dat de Raad de wijzigingen uiteindelijk op 1 juni 1976 in een richtlijn heeft goedgekeurd ⁽⁵⁾;

Overwegende de noodzaak een nucleaire veiligheidscode van de Gemeenschap ten uitvoer te leggen waarin minimumveiligheidsvoorschriften zijn vastgelegd;

Overwegende dat de overeenkomstig het EGA-Verdrag vastgestelde basisnormen voor dit doel een belangrijke functie kunnen vervullen;

Overwegende dat de Commissie aanvoert dat de basisnormen opnieuw moeten worden gewijzigd, omdat

⁽¹⁾ PB nr. 11 van 20. 2. 1959.

⁽²⁾ PB nr. 57 van 9. 7. 1962.

⁽³⁾ PB nr. 216 van 26. 11. 1966.

⁽⁴⁾ PB nr. C 78 van 5. 7. 1974.

⁽⁵⁾ PB nr. L 187 van 12. 7. 1976.

hierin de meest recente aanbevelingen van de Internationale Commissie voor Bescherming tegen Stralen (ICBS) moeten worden verwerkt en gelijke tred moet worden gehouden met soortgelijke herzieningen bij de andere op dit terrein werkzame internationale organisaties,

Overwegende dat de Lid-Staten de richtlijn van 1 juni 1976 inzake basisnormen normaliter vóór 12 juli 1978 in hun wetgevingen dienen te transponeren;

Overwegende dat de Commissie het gewenst acht, de uiterste datum voor overneming van de richtlijn van 1976 twee jaar te verschuiven, nl. tot 12 juli 1980,

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT:

dat met 37 stemmen vóór, 1 stem tegen bij 5 onthoudingen is goedgekeurd.

1. Het Comité wijst erop dat de Commissie bijna zes jaar geleden haar oorspronkelijke voorstellen, waarop de richtlijn van 1 juni 1976 is gebaseerd, heeft gepubliceerd. Er is bijna vier jaar verlopen tussen de publicatie van de voorstellen door de Commissie en de goedkeuring hiervan door de Raad. Verder gaf de richtlijn de Lid-Staten twee jaar tijd, nl. tot 12 juli 1978, om hun wetgeving hierop af te stemmen. Het Comité is van mening dat de Lid-Staten over voldoende tijd beschikken om de nodige veranderingen in hun wetgeving voor te bereiden en door te voeren. Het Comité constateert dat vijf Lid-Staten dit in feite reeds hebben gedaan.

2. Gezien de opgedane ervaring vreest het Comité ook dat het heel wat tijd zal vergen voordat de meest recente gegevens van de ICBS uiteindelijk door Euratom zullen worden overgenomen. Dit zou in de komende paar

maanden moeten gebeuren, zodat de in verband met deze recente gegevens noodzakelijk geworden veranderingen samen met de geplande herziening kunnen worden doorgevoerd. Indien de wijzigingen van 1976 niet vóór 1980 in de wetgeving van de Lid-Staten worden verwerkt, blijven de basisnormen van de Gemeenschap zijns inziens juridisch gesproken staan op het niveau van de van 1966 daterende vorige wijzigingen.

3. Op het terrein van stralingsbescherming is het volgens het Comité uitermate belangrijk dat de basisnormen van de Gemeenschap met de resultaten van het onderzoek in de wereld mee-evolueren. Het Comité is daarom van oordeel dat de op 1 juni 1976 vastgestelde basisnormen voor veiligheid zo spoedig mogelijk in werking behoren te treden.

4. Hoewel het Comité uiterst schoorvoetend instemt met het voorstel van de Commissie, wil het niettemin uiting geven aan zijn misnoegen over het feit dat de richtlijn van de Raad inzake de bescherming van de gezondheid van de bevolking en de werknemers tegen ioniserende stralingen niet in alle Lid-Staten op tijd ten uitvoer is gelegd. Het Comité stemt daarom in met het voorstel tot verlenging op voorwaarde dat de Commissie het Comité zo snel mogelijk en in elk geval nog dit jaar raadpleegt over een richtlijnvoorstel waarin de nieuwe gegevens van de ICBS zijn verwerkt, en zij ervoor zorgt dat de Raad vóór medio 1979 de in ontwerp-stadium verkerende nieuwe richtlijn kan vaststellen. Het Comité gaat ervan uit dat aldus alle Lid-Staten in staat zouden moeten zijn, de richtlijn van 1976, als ook de richtlijn waaraan nog wordt gewerkt, binnen de voorgestelde nieuwe termijn in het nationaal recht over te nemen.

5. Het Comité wijst er nog eens op dat van deze tijd gebruik dient te worden gemaakt om de in 1977 door de ICBS voorgestelde veranderingen door te voeren.

Gedaan te Brussel, 12 juli 1978.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
B. de FERRANTI

BIJLAGE

bij het advies van het Economisch en Sociaal Comité

Tijdens de beraadslagingen is een wijzigingsvoorstel goedgekeurd met 36 stemmen vóór, 6 stemmen tegen bij 3 onthoudingen. Deze wijziging komt in de plaats van paragraaf 4. De oorspronkelijke tekst in het advies van de Afdeling voor energie luidde als volgt:

„4. Het voorstel van de Commissie om de uiterste datum, nl. 12 juli 1978, voor overneming van deze normen met twee jaar op te schuiven, kan haar goedkeuring dan ook *niet* wegdragen. Verlenging met één jaar kan zij evenwel node aanvaarden.”.

Advies inzake een voorstel voor een beschikking van de Raad houdende machtiging van het Verenigd Koninkrijk om nationale steun te verlenen aan de melkproducenten in Noord-Ierland

De tekst waarop de adviesaanvraag betrekking heeft is nog niet bekendgemaakt in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Op 26 juni 1978 heeft de Raad besloten het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de bepalingen van artikel 43 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap over bovengenoemd voorstel te raadplegen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 12 en 13 juli 1978 te Brussel gehouden 161e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, met name artikel 43,

Gezien het besluit van de Raad van 26 juni 1978, het Economisch en Sociaal Comité om advies te verzoeken,

Gezien het besluit van zijn voorzitter van 23 juni 1978, de Afdeling voor de landbouw met het opstellen van een advies inzake dit vraagstuk te belasten,

Gezien de in de artikelen 46 en 47 van het Reglement van Orde neergelegde urgentieprocedure,

Gezien het door de heer Wick, rapporteur, uitgebrachte mondelinge verslag,

Gezien het door de Afdeling voor de landbouw tijdens haar vergadering van 6 juli 1978 opgestelde advies,

Gezien de beraadslagingen tijdens zijn 161e zitting van 12 en 13 juli 1978 (vergadering van 12 juli 1978),

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT,

dat met algemene stemmen werd goedgekeurd.

Het Comité heeft begrip voor de bijzondere situatie waarvoor de melkproducenten in Noord-Ierland zich als gevolg van de uiteenlopende representatieve koersen van het Ierse en Engelse pond geplaatst zien, en heeft op grond hiervan geen bezwaar tegen het voorstel van de Commissie. Het moet echter duidelijk zijn dat het om een buitengewone machtiging gaat, die slechts voor een beperkte tijd geldt en uitsluitend betrekking heeft op in Noord-Ierland geproduceerde melk, en dat deze in de Gemeenschap geen precedent mag vormen.

Gedaan te Brussel, 12 juli 1978.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

B. de FERRANTI

Advies inzake een voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 66/401/EEG, 66/402/EEG, 66/403/EEG, 69/208/EEG, 70/458/EEG en 70/457/EEG betreffende het in de handel brengen van zaaizaad van groenvoedergewassen, zaaigranen, pootaardappelen, zaaizaad van oliehoudende planten en vezelgewassen, groentezaad en de gemeenschappelijke rassenlijst voor landbouwgewassen

De tekst waarop de adviesaanvraag betrekking heeft is bekendgemaakt in *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* nr. C 174 van 21 juli 1978, blz. 8.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Op 10 juli 1978 heeft de Raad besloten het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de bepalingen van artikel 43 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap over bovengenoemd voorstel te raadplegen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 12 en 13 juli 1978 te Brussel gehouden 161e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, met name artikel 43,

Gezien het door de Raad op 10 juli 1978 genomen besluit, het Economisch en Sociaal Comité om advies te verzoeken,

Gezien de in de artikelen 46 en 47 van het Reglement van Orde neergelegde urgentieprocedure,

Gezien zijn besluit van 12 juli 1978, de heer Wick als algemeen rapporteur aan te wijzen,

Gezien de vroegere werkzaamheden van het Comité op dit gebied, en met name zijn advies van 22 juni 1977 inzake het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 66/400/EEG, 66/401/EEG, 66/402/EEG, 66/403/EEG, 68/193/EEG, 69/208/EEG, 70/458/EEG en 70/457/EEG betreffende het in handel brengen van zaaizaad van groenvoedergewassen, zaaigranen, pootaardappelen, zaaizaad van oliehoudende planten en vezelgewassen, groentezaad en de gemeenschappelijke rassenlijst voor landbouwgewassen⁽¹⁾,

Gezien het mondelinge verslag van de heer Wick, algemeen rapporteur,

Gezien de beraadslagingen tijdens zijn 161e zitting van 12 en 13 juli 1978 (vergadering van 12 juli 1978),

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT,

dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

Het Comité betreurt dat het zeer laat om advies is verzocht, zodat het voorstel onmogelijk kon worden bestudeerd.

Het ziet in dat ten aanzien van enkele van de voorgestelde regelingen op korte termijn een beslissing moet worden genomen ten einde deze een juridische grondslag te geven.

Het Comité hecht zijn goedkeuring aan onderhavig richtlijnvoorstel, met het voorbehoud dat het enkele aspecten van de richtlijn op een later tijdstip onder de loep zal nemen.

Onder dit voorbehoud brengt het Comité de volgende opmerkingen naar voren:

1. Het Comité stemt ermee in dat de termijn waarbinnen de Lid-Staten de gelijkwaardigheid van het betrokken zaaizaad en pootgoed kunnen vaststellen, met terugwerkende kracht wordt verlengd. Hierdoor kunnen nl. transacties, die na 1 juli 1977 in afwachting van communautaire gelijkwaardigheidsbesluiten hebben plaatsgevonden worden gesanctioneerd. Tevens is het Comité het eens met de verlenging van de geldigheidsduur van de nationale gelijkwaardigheidsbesluiten inzake pootaardappelen tot 30 juni 1979. Hierbij spreekt het de hoop uit dat tegen die tijd communautaire gelijkwaardigheidsbesluiten zijn genomen.

⁽¹⁾ PB nr. C 180 van 28. 7. 1977.

2. Het Comité gaat ermee akkoord dat voorschriften inzake de controle van het al dan niet aanwezig zijn van *Cuscuta spp.* in zaaizaad minder stringent kunnen worden toegepast, daar dit soort onkruid slechts in bepaalde gebieden van de Gemeenschap voorkomt.

3. Het Comité stemt ermee in dat de eisen inzake zaai-granen van bepaalde, voornamelijk voor veevoeding bestemde roggesoorten tijdelijk kunnen worden versoepeld. Hierdoor kan namelijk een oplossing worden gevonden voor de moeilijkheden in verband met de voorziening met roggezaai-zaad in bepaalde gebieden van de Gemeenschap. Het Comité merkt evenwel op dat deze regeling slechts voor bepaalde roggesoorten en voor een beperkte periode mag gelden.

4. Het Comité gaat akkoord met de mogelijkheid, onder bepaalde voorwaarden ook in de toekomst particuliere veldkeuringen toe te staan; het vraagt zich echter af of de hiervoor vastgestelde termijn niet te kort is.

5. Het Comité schaaft zich achter het voorstel, onder zekere voorwaarden bepaalde zaaizaadmengsels van verschillende graanrassen toe te laten. Het wijst er echter op dat alleen geschikte mengsels mogen worden

toegelaten en dat de mengsels als zodanig moeten worden aangeduid.

6. Het Comité hecht zijn goedkeuring aan de voorgestelde wijziging van de richtlijn inzake een gemeenschappelijke rassenlijst voor landbouwgewassen, die opneming van nieuwe rassen in de gemeenschappelijke lijst beoogt. Door deze wijziging kan de regeling betreffende de gemeenschappelijke rassenlijst beter functioneren. Het Comité geeft echter in overweging of de t.a.v. *Beta vulgaris l.* en *Solanum tuberosum l.* vastgestelde termijn niet te kort is. Zo niet, dan dient te worden nagegaan of het voor deze beide soorten beoogde stelsel niet tevens voor andere landbouwgewassen moet worden ingevoerd.

7. Het Comité stemt in met de wijziging van de wettelijke voorschriften inzake toelating van rassen. Het wijst erop dat de mededelingsplicht van de Lid-Staten hierdoor wordt uitgebreid.

8. Het Comité stemt in met een algemene op communautair niveau vastgestelde uiterste datum voor de afzet van zaaizaad of pootgoed. Hiermee zijn de eisen van de handel in zaaizaad in aanmerking genomen.

Gedaan te Brussel, 12 juli 1978.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
B. de FERRANTI

Advies inzake verschillende voorstellen van de Commissie omtrent de ontwikkeling en de landbouwvraagstukken van de mediterrane gebieden in de Gemeenschap

De teksten waarop de adviesaanvraag betrekking heeft zijn bekendgemaakt in *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* nr. C 50 van 28 februari 1978, blz. 53 en nr. C 117 van 20 mei 1978, blz. 2.

A. JURIDISCHE GRONDSLAG VAN HET ADVIES

Op 12 december 1977 en 16 mei 1978 heeft de Raad besloten het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig de bepalingen van artikel 47 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap over bovengenoemde voorstellen te raadplegen.

B. ADVIES VAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Het Economisch en Sociaal Comité heeft beraadslaagd over zijn advies inzake voornoemd onderwerp tijdens zijn op 12 en 13 juli 1978 te Brussel gehouden 161e zitting.

Dit advies luidt als volgt:

HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ,

Gezien het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en in het bijzonder artikel 47,

Gezien de adviesaanvraag van de Raad der Europese Gemeenschappen van 12 december 1977 inzake een „Mededeling van de Commissie aan de Raad omtrent de beleidslijnen voor de ontwikkeling van de mediterrane gebieden in de Gemeenschap en voorstellen voor de landbouwsector”,

Gezien de adviesaanvraag van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 16 mei 1978 inzake het „Voorstel voor een verordening van de Raad betreffende een gemeenschappelijke actie voor de bosbouw in bepaalde droge mediterrane zones van de Gemeenschap”,

Gezien het besluit van zijn voorzitter, de Afdeling voor de landbouw te belasten met de voorbereiding van de werkzaamheden ter zake,

Gezien zijn vroegere werkzaamheden op dit gebied en met name de studie van 18 november 1975 inzake de „Huidige vooruitzichten voor de landbouwproductie in de Middellandse-Zeegebieden van de Gemeenschap”,

Gezien het rapport van de heer Clavel, rapporteur,

Gezien het door de Afdeling voor de landbouw tijdens haar vergadering van 6 juli 1978 goedgekeurde advies,

Gezien de beraadslagingen tijdens zijn 161e zitting van 12 en 13 juli 1978 (vergadering van 12 juli 1978),

BRENGT VOLGEND ADVIES UIT,

dat met zeer grote meerderheid (4 stemmen tegen, bij 2 onthoudingen) is goedgekeurd.

I. Inleidende opmerkingen

1.1. Het Comité is bij zijn werkzaamheden uitgegaan van de volgende documenten welke de Commissie in de loop van 1977 en in het begin van 1978 heeft gepubliceerd:

- „Mededeling van de Commissie aan de Raad omtrent de vraagstukken in verband met de landbouw in het Middellandse-Zeegebied” (doc. COM (77) 140 def.)
- „Brief en werkdocument van de Commissie aan de Raad van 4 oktober 1977”
- „Mededeling van de Commissie aan de Raad omtrent de beleidslijnen voor de ontwikkeling van de mediterrane gebieden in de Gemeenschap en voorstellen voor de landbouwsector (deel 1 en 2)” (doc. COM(77) 526 def.)

— „Financiële gevolgen van de voorstellen ten behoeve van de mediterrane landbouw” (doc. COM(77) 674 def.)

— „Voorstel voor een verordening van de Raad betreffende een gemeenschappelijke actie voor de bosbouw in bepaalde droge mediterrane zones van de Gemeenschap” (doc. COM(78) 169 def.).

1.2. In bovenstaande documenten wordt slechts het beleid van de Gemeenschap ten opzichte van haar eigen mediterrane regio's behandeld. Wat een eventuele uitbreiding van de Gemeenschap naar het zuiden betreft, beperkt de Commissie zich tot enkele korte toespelingen.

Naar het oordeel van het Comité is dit een ernstig verzuim aangezien het mediterrane beleid van de Gemeenschap een coherent geheel dient te vormen.

Tevens wordt het betreurenswaardig geacht dat het door de Commissie voorgestelde beleid niet is gestaafd door een globale studie van de sociaal-economische situatie in de mediterrane regio's van de Gemeenschap. Het Comité is in ieder geval niets bekend over het bestaan van een dergelijk document.

Het moet worden betreurd, dat de Commissie zich in het huidige stadium van de beleidsvorming met betrekking tot de mediterrane landbouw nog niet duidelijk heeft uitgedrukt, zodat in dit advies de problematiek verband houdende met de uitbreiding buiten beschouwing moet blijven. Voor een consistente advisering op dit terrein wordt dit als een tekortkoming ervaren.

Bovendien wijst het Comité erop dat de Raad in november 1975 en juli 1976 en de Europese Raad in april 1978 opnieuw bevestigd en erkend hebben dat het evenwicht in het gemeenschappelijk landbouwbeleid moet worden hersteld en dat hiertoe de landbouwvraagstukken in de mediterrane gebieden van de Gemeenschap nogmaals aan een onderzoek moeten worden onderworpen. Derhalve is het van mening dat de uitbreiding van de Gemeenschap het tussen de mediterrane en de continentale landbouw bestaande gebrek aan evenwicht zou kunnen doen toenemen indien niet vooraf gezamenlijke maatregelen ter vernieuwing van de mediterrane landbouw worden genomen.

1.3. De Commissie stelt in de verschillende analyses vast dat er in de Gemeenschap regionale verschillen bestaan en dat met name de mediterrane regio's van de Gemeenschap een economische achterstand hebben.

Zij erkent dat het regionaal beleid van de EEG niet doortastend genoeg geweest is om deze verschillen op te heffen. Behalve dat het niet gelukt is de bestaande verschillen te verkleinen, heeft men zelfs niet kunnen verhinderen dat zij nog groter zijn geworden.

1.4. Door het ontbreken van een adequaat regionaal beleid heeft de economische groei naar gelang van het economisch ontwikkelingsniveau van de betrokken

regio's slechts tot nog grotere verschillen geleid. De gebieden met een ontwikkelde economie hebben van dit beleid geprofiteerd, terwijl de arme gebieden er gezien hun structurele onderontwikkeling slechts in geringe mate baat bij hebben gehad. Wil men deze gebieden een nieuwe kans geven, dan moeten ook de oorzaken van hun relatieve onderontwikkeling worden aangepakt. Op deze manier kunnen de Middellandse-Zeegebieden van de Gemeenschap in staat worden gesteld hun sociaal-economische achterstand weg te werken.

1.5. Het Comité is van oordeel dat de nadruk dient te worden gelegd op de omvang van de verborgen werkloosheid. Het percentage werklozen in deze gebieden neemt toe. Steeds minder vaak biedt de arbeidsmarkt van rijkere landen en gebieden van de Gemeenschap een uitweg. Aangezien het aantal arbeidsplaatsen buiten de landbouw in de mediterrane regio's gelijk blijft of achteruit gaat, blijft de verborgen werkloosheid onder de landbouwbevolking, met name onder de jongeren, bestaan. Derhalve is het van wezenlijk belang dat bij de beoordeling van alle voorstellen in de eerste plaats wordt onderzocht of arbeidsplaatsen gehandhaafd of nieuw gecreëerd worden.

1.6. De diagnose van de Commissie heeft een globaal karakter en voorziet, naar zij zegt, in gecoördineerde maatregelen in de volgende sectoren (doc. COM(77) 526 def. — blz. 6 en 6 bis):

- controle van de waterhuishouding;
- verbetering van de rentabiliteit, bevordering van de investeringen en het creëren of het behoud van arbeidsplaatsen in kleine en middelgrote industriële ondernemingen;
- ontwikkeling van het toeristisch potentieel, met name op het platteland;
- investeringen in de ambachtelijke sector;
- verbetering van het marktbeleid betreffende de voornaamste mediterrane landbouwprodukten;
- verbetering van de productie-, verwerkings- en afzetstructuren van de landbouw in deze gebieden.

1.7. Een van de wezenlijke beperkingen van de voorstellen van de Commissie bestaat echter in het feit dat in de directe toekomst slechts voor de landbouw concrete maatregelen worden voorgesteld. Hoewel dit belangrijk is, betekent het dat men zich beperkt tot één van de onderdelen van het programma dat zou moeten worden verwezenlijkt, en dat men bijgevolg de doeltreffendheid hiervan op het spel zet. De Commissie streeft er overigens naar, in een volgende periode zinvolle voorstellen te doen die op andere sectoren dan de landbouw betrekking hebben. In afwachting van deze maatregelen kan het Comité natuurlijk slechts een gedeeltelijke beoordeling geven.

1.8. Gezien het feit dat de Commissie zich sedert 1975 heeft beziggehouden met het Middellandse-Zeebeleid en de Middellandse-Zeegebieden van de Gemeenschap en

dat de Raad haar door middel van een resolutie van 12 en 13 juli 1976 verzocht heeft zo spoedig mogelijk haar voorstellen ter tafel te leggen, vindt het Comité het verbazingwekkend dat zij anderhalf jaar nodig heeft gehad om een programma op te stellen dat zich beperkt tot de agrarische sector en bijgevolg niet toereikend is.

1.9. Het Comité is van mening dat de Gemeenschap zo spoedig mogelijk moet overgaan tot de uitvoering van de globale programma's die betrekking hebben op de verschillende economische sectoren van de mediterrane regio's van de Gemeenschap en erop gericht zijn deze regio's op hetzelfde ontwikkelingspeil als de andere gebieden van de Gemeenschap te brengen.

1.10. Het zou echter ook niet voldoende zijn alleen maatregelen te nemen waardoor de gevolgen van de fundamentele ongelijkheden worden gecompenseerd. Een harmonische en evenwichtige ontwikkeling van de mediterrane regio's in Europees verband vereist maatregelen die gericht zijn op de oorzaken en niet zozeer op de gevolgen.

1.11. Gezien de aard van het gestelde probleem bestaat echter het gevaar dat de bijdrage van de Gemeenschap in sterke mate ontoereikend zal zijn wanneer deze niet gepaard gaat met coherente maatregelen van de betrokken Lid-Staten.

Derhalve is het Comité van mening dat de nationale en regionale beleidsmaatregelen de communautaire maatregelen die gericht zijn op een herstel van het evenwicht dienen aan te vullen en te versterken in het kader van specifieke programma's voor ieder afzonderlijk project.

1.12. Ten slotte dient naar het oordeel van het Comité een zekere voorrang te worden verleend aan maatregelen die een herstructurering en modernisering ten behoeve van de landbouwers van de mediterrane regio's mogelijk maken en tegelijkertijd betere voorwaarden scheppen voor de voorziening van de consumenten.

II. Opmerkingen omtrent de beleidslijnen voor de ontwikkeling van de mediterrane gebieden in de Gemeenschap en voorstellen voor de landbouwsector

2.1. Het Comité stemt in met de verklaring van de Commissie omtrent het belang van de agrarische sector in de mediterrane regio's van de Gemeenschap. Door de ontwikkeling van deze sector wil men de werkgelegenheid in de landbouw behouden, en voor de agrarische bevolking een maatschappelijke situatie en een levensstandaard creëren welke vergelijkbaar zijn met die van de overige bevolking van de Gemeenschap. Bovendien kan de landbouw bijdragen tot een verbetering van de algemene economische toestand doordat zij in de voor- en nagelegen sectoren de economische bedrijvigheid stimuleert. Dit kan, met name voor de agrarische bevolking die met verborgen werkloosheid te kampen heeft, tot een verbetering van de werkgelegenheidssituatie leiden.

2.2. Het feit dat bijna elke derde landbouwer van de Gemeenschap in de mediterrane regio's is gevestigd pleit voor een gemeenschappelijk beleid waarin hun dezelfde kansen worden geboden als de anderen.

2.3. Het Comité hecht zijn goedkeuring aan de algemene beleidslijnen van de Commissie betreffende de verbetering van de productie-, verwerkings- en afzetstructuren van de landbouw. Het stelt echter met teleurstelling vast, dat men tot op heden niet de specifieke redenen heeft onderzocht waarom de landbouw in de mediterrane regio's van de Gemeenschap niet van de sociaal-culturele maatregelen heeft geprofiteerd, ten einde daarna voorstellen te doen omtrent de noodzakelijke aanpassingen in het kader van welomlijnde projecten waarbij de communautaire, nationale, regionale en plaatselijke hulpbronnen kunnen worden ingeschakeld.

2.4. Wat het prijzen- en marktbeleid betreft zou het Comité gaarne zien dat voor de produkten uit de mediterrane regio's van de Gemeenschap de principes gelden die aan de marktordeningen voor de produkten uit de noordelijke gebieden van Europa ten grondslag hebben gelegen. De Gemeenschap zou hieruit de praktische consequenties moeten trekken voor haar maatregelen ten behoeve van een grotere inkomenszekerheid voor de betrokken landbouwers.

2.5. Deze beleidslijn moet verenigbaar zijn met de belangen van de consumenten en de belastingbetalers in de Gemeenschap. Derhalve dienen de maatregelen die betrekking hebben op ordening van de markten en prijsgaranties, gericht te zijn op een kwalitatieve en kwantitatieve bevrediging van de interne en zelfs van de externe behoefte.

2.6. Deze beleidslijn zou veel gemakkelijker kunnen worden verwezenlijkt aan de hand van globale produktiedoelstellingen ⁽¹⁾ die afgestemd zijn op de uitvoermogelijkheden welke een dynamisch werkgelegenheidsbeleid in de mediterrane regio's van de Gemeenschap biedt. De mogelijkheden van de landbouw in de mediterrane regio's van de Gemeenschap zouden namelijk op gevaarlijke wijze beperkt worden wanneer alle produkten uit deze gebieden slechts in een deel van de behoefte op de gemeenschappelijke markt zouden voorzien.

2.7. Het Comité kan slechts zijn teleurstelling uitspreken over het feit dat in de communautaire documenten geen statistische inlichtingen en prognoses te vinden zijn omtrent het evenwicht tussen productie en consumptie van de mediterrane produkten in de huidige en in een eventueel vergrote Gemeenschap. Dit maakt het moeilijk een gefundeerd advies uit te brengen omtrent de mogelijkheden over te schakelen op andere produkten die tekorten vertonen. Wanneer de Gemeenschap dergelijke documenten bezit zou het Comité deze derhalve gaarne ontvangen. De inlichtingen uit deze documenten

zouden het Comité met name in staat stellen de produktiestijging in de mediterrane regio's van de Gemeenschap ten opzichte van die in de andere regio's van de Gemeenschap te beoordelen.

2.8. In verband met de beperkingen die de mediterrane landbouw zouden kunnen worden opgelegd op grond van overeenkomsten met derde landen — met name die ten gunste van ontwikkelingslanden — wijst het Comité erop dat hier sprake is van een algemeen beleid waarvan de Gemeenschap als geheel op middellange termijn de vruchten hoopt te plukken. Derhalve mogen de nadelen op korte termijn niet op de schouders van één maatschappelijke en beroepsgroep worden geschoven. Dit geldt des te meer omdat het in dit geval gaat om minder begunstigde landbouwers uit de mediterrane regio's van de Gemeenschap. De Gemeenschap moet in haar geheel de gevolgen van haar beslissingen dragen of het nu de gelijkheid van ontwikkeling binnen of buiten de Gemeenschap betreft.

Hoewel het wenselijk is dat de verschillen tussen de Lid-Statens en derde landen worden opgeheven, is het nog dringender dat de verschillen tussen de gebieden binnen de Gemeenschap verdwijnen.

III. Algemene opmerkingen met betrekking tot de voorstellen inzake de gemeenschappelijke marktordeningen

3.1. Het Comité betreurt het dat de voorstellen van de Commissie beperkt zijn tot drie produkten:

- olijfolie;
- groenten en fruit,
- wijn,

waarvan er slechts één uitsluitend in de mediterrane gebieden wordt voortgebracht.

3.2. In document COM(77) 140 def. (blz. 2) wordt echter ook wat zuidvruchten en tafeldruiven betreft melding gemaakt van de ontoereikendheid van de marktordeningen.

3.3. Het Comité stelt helaas vast dat de Commissie bij het opstellen van een programma ten behoeve van de mediterrane regio's van de Gemeenschap de agrarische productie in deze gebieden niet uitputtend heeft bestudeerd, ten einde de noodzakelijke verbeteringen te kunnen aanbrenge. Statistische gegevens hieromtrent zouden zeer nuttig zijn.

3.4. Het zou derhalve raadzaam zijn geweest in Middellandse-Zeeverband de marktordening van schapevlees, de enige vleessoort met een aanzienlijke productie in deze regio's van de Gemeenschap, te behandelen. Hetzelfde geldt voor snijbloemen, planten voor de parfumpductie, rijst, tabak en durum tarwe, produkten die belangrijk zijn voor de inkomsten van de landbouwers in de Middellandse-Zeegebieden.

⁽¹⁾ PB nr. C 61 van 10. 3. 1977, blz. 1.

IV. Opmerkingen inzake het „voorstel voor een verordening van de Raad betreffende een gemeenschappelijke actie voor de bosbouw in bepaalde droge mediterrane zones van de Gemeenschap”

(doc. COM(78) 169 def.)

4.1. Het Comité stelt met tevredenheid vast dat in document COM(77) 526 def. van 8 december 1977 — deel 1 — inzake de beleidslijnen alsmede in document COM(77) 674 def. van 9 december 1977 gewag wordt gemaakt van een gemeenschappelijke actie ter bevordering van de bebossing in de gebieden met een droog klimaat in de Gemeenschap. In doc. COM(78) 169 def. wordt een verordening voorgesteld om deze actie te verwezenlijken.

4.2. Het Comité dat bijzondere waarde hecht aan de tenuitvoerlegging van een doeltreffend bosbouwbeleid in de Gemeenschap, gaat akkoord met de grote lijnen van het plan van de Commissie, met name met de bepalingen die betrekking hebben op:

- brandbestrijding,
- benutting van tot dusverre onproductieve bosgrond door middel van wegeaanleg voor de exploitatie,
- ontwikkeling van de houtverwerkende industrie,
- bebossing van kale gronden ten einde het ecologisch evenwicht te herstellen,
- ontwikkeling van onderzoek- en opleidingsprogramma's die deze acties op het gebied van de bosbouw begeleiden.

4.3. De Commissie heeft gepreciseerd dat zij op een later tijdstip de Raad supplementaire wettelijke middelen zal voorstellen die noodzakelijk zijn voor een coördinatie van de middelen waarover de Gemeenschap te dezen einde kan beschikken:

- Regionaal Ontwikkelingsfonds,
- EOGFL,
- Sociaal Fonds,
- Begroting voor studies en onderzoek.

Het Comité moet helaas constateren dat in het onderhavige voorstel voor een verordening slechts sprake is van een financiering door het EOGFL. Daar nauwkeurige bepalingen ontbreken, ziet het niet goed in, in hoeverre de andere Fondsen toch nog gecoördineerd een bijdrage zouden kunnen leveren, zoals in de toelichting bij het voorstel wordt verklaard.

4.4. Het Comité gaat echter in algemene zin akkoord met het voorstel; nochtans meent het dat dit slechts de gewenste uitwerking zal hebben indien ervoor wordt gezorgd dat door bepalingen van regionale of nationale aard gunstige voorwaarden worden geschapen voor de financiering van kredieten en van aaneensluiting van de betrokken particulieren.

V. Opmerkingen omtrent het voorstel voor wijziging van Verordening nr. 136/66/EEG (olijfolie)

5.1. Het Comité herinnert eraan dat het hier om een typisch mediterrane produktiesector gaat, waarin 1,2 miljoen landbouwproducenten werkzaam zijn en die in bepaalde gebieden de enige mogelijke produktierichting is. Mede gezien de concurrentie op de markt voor oliën en vetten is derhalve een beleid van deficiency payments voor zowel olijfolie als oliehoudende zaden die in de EEG geproduceerd worden noodzakelijk.

5.2. Artikel 2 van de verordening zal worden aangevuld met een nieuw lid 3 waarin de invoering van compenserende bedragen is geregeld. De draagwijdte van deze bepalingen lijkt sterk aan waarde in te boeten door de slotclausule, waarin gestipuleerd wordt dat de invoering van dergelijke bedragen niet mag indruisen tegen de internationale verplichtingen die de Lid-Staten hebben aangegaan.

5.3. Wat het ontwerp-voorstel betreft wordt op de volgende aspecten gewezen, die in tegenstelling tot de verklaringen van de Commissie staan:

- De producentengroeperingen — de erkenning hiervan moet nog in een kaderverordening worden geregeld — kunnen de taak die men ze wil opdragen en die van fundamentele betekenis is voor de toepassing van de nieuwe verordening, niet vervullen.
- Doordat een structuurverbeteringsprogramma voor de verbouw van oliehoudende gewassen in de Gemeenschap ontbreekt, bestaat nog geen oplossing voor het probleem hoe de kosten van de produktie van olijfolie kunnen worden gedrukt. In het belang van zowel de verbouwers als de communautaire begroting moet een regeling voor dit probleem worden gevonden.

Derhalve stelt het Comité voor, in het kader van een algeheel beleid voor oliën en vetten Verordening nr. 136/66/EEG te verbeteren door hierin de volgende wijzigingen aan te brengen:

- a) Erkenning van de producentengroeperingen en met name van hun rol bij de controle van de produktie en de persing van olijven, maar ook bij de invoering van technische verbeteringen en de inkrimping van de produktiekosten b.v. door het collectief beheer van oogstmachines en van machines voor fyto-sanitaire behandelingen.
- b) Het opstellen van normen voor de vorming van buffervoorraden die beheerd worden in samenwerking met producentengroeperingen en die een marktregulerende functie hebben.
- c) Organisatie, met de hulp van producenten en consumenten, van door de Gemeenschap gefinancierde voorlichtingscampagnes en reclamecampagnes die gericht zijn op de stimulering van de consumptie van olijfolie.

- d) Wijziging van de bijlage bij Verordening nr. 136/66/EEG met betrekking tot de benamingen van olijfolie ten einde de bij de eerste persing verkregen olijfolie een belangrijkere plaats in te ruimen.
- e) Voorlegging van een plan voor de herstructurering van de teelt van oliehoudende gewassen door de Commissie van de Europese Gemeenschappen, te zamen met de prijsbepalingen en de wijzigingsvoorstellen met betrekking tot Verordening nr. 136/66/EEG.
- f) Stimulering van de produktie van tafelolijven door het verlenen van communautaire steun en door toepassing van de communautaire preferentie.

VI. Opmerkingen omtrent het voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 2517/69 (sanering van de fruitproduktie)

6.1. Het Comité hecht zijn goedkeuring aan het voorstel voor een verordening tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 2517/69. De nieuwe verordening biedt de Lid-Staten de mogelijkheid, in nationaal verband steun te verlenen voor de vernieuwing van appel-, peren- en perzikboomgaarden.

Door deze maatregel zou het mogelijk moeten zijn de produktie aan te passen aan de smaak van de consument. Het Comité is van mening dat daarom alleen steun zou moeten worden verleend wanneer het gaat om een kwalitatieve verbetering van de boomgaard.

6.2. Met het oog op een specifieke communautaire actie ten behoeve van de mediterrane regio's van de Gemeenschap zou in het kader van Richtlijn 72/159/EEG voorrang moeten worden verleend aan deze gebieden wanneer het gaat om de vernieuwing van boomgaarden die plaats vindt krachtens programma's voor omschakeling op andere variëteiten welke ten doel hebben het aanbod aan de gewijzigde vraag aan te passen.

6.3. Het Comité is bovendien van mening dat zou kunnen worden overwogen in alle Lid-Staten een sociale premie in te voeren ten behoeve van landbouwers die zich bij de rooijing van appel-, peren- en perzikbomen ertoe verplichten geen nieuwe bomen meer te planten.

VII. Opmerkingen omtrent het voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 1035/76 (verse groenten en fruit)

7.1. Aangezien de verbouw van verse groenten en fruit in de Gemeenschap een belangrijke plaats inneemt, hebben de Commissievoorstellen een globaal karakter. Derhalve heeft het Comité bijzondere aandacht geschonken aan de maatregelen ter verbetering van de marktordeelingen voor groenten en fruit in de mediterrane regio's van de Gemeenschap.

7.2. Het Comité hecht zijn goedkeuring aan artikel 1 van dit voorstel, waarin de bij telersverenigingen aangesloten telers ertoe verplicht worden deze verenigingen gegevens inzake oogst en voorraden te verstrekken. Voor het verkrijgen van een goede kennis van de situatie en voor een juist beheer van de markt is dit een normale maatregel.

7.3. Wat de bijkomende steun voor de oprichting van telersverenigingen in de sector groenten en fruit (artikel 2) betreft wordt verzocht de bereidheid van de Gemeenschap om haar mediterrane regio's te ondersteunen tot uitdrukking te brengen door aan de verenigingen in deze gebieden systematisch de maximale steun uit te keren.

7.4. Het Comité stemt in met de bepaling neergelegd in artikel 3 waardoor de telersverenigingen of hun groeperingen de mogelijkheid wordt gegeven, produkten die wel aan de kwaliteitsnormen, maar niet aan de afzetvoorschriften ter beperking van de aanvoer beantwoorden, niet in de handel te brengen. In dit geval keren de telersverenigingen de aangesloten telers een vergoeding uit die berekend is op basis van de bodemprijs. Dit voorstel betekent een vooruitgang. Het laat de telersverenigingen meer speelruimte en zelfstandigheid om de afzet te kunnen reguleren.

7.5. Daarentegen lijkt de bepaling in artikel 4, die erin voorziet de telersverenigingen toe te staan als voorzorgsmaatregel een gedeelte van de appels en peren uit de markt te nemen wanneer de prijzen zich gedurende een bepaalde periode tussen de aankoopprijs en 80 % van de basisprijs bewegen, gevaren met zich mee te brengen. Het gaat hier nl. niet om een voorzorgsmaatregel die de telers op de markt een goede uitgangspositie garandeert, maar om een maatregel die slechts weinig invloed zal hebben op een reeds bedorven markt. Het gevolg zal zijn dat grote hoeveelheden produkten uit de markt worden genomen, hetgeen de communautaire financiën duur zal komen te staan. Derhalve wordt verzocht, in deze voorzorgsmaatregel te voorzien wanneer verwacht wordt dat de oogst belangrijke overschotten zal doen ontstaan.

7.6. Volgens het Comité dient ervoor gewaakt te worden dat de pogingen van de producenten om tot een betere organisatie op de interne markt te komen, niet in gevaar worden gebracht door ongecontroleerde aanvoer uit derde landen.

Derhalve vraagt het Comité zich af of het mogelijk is, voor groenten en fruit het systeem van streef- en drempelprijzen in te voeren, dat in andere sectoren reeds zijn nut heeft bewezen.

VIII. Voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 516/77 van 14 maart 1977 (verwerkte groenten en fruit)

8.1. In de eerste plaats is het Comité van mening dat het voornemen de levensmiddelenindustrie in de medi-

terre regio's van de Gemeenschap te ontwikkelen in zekere zin is strijd is met bepaalde aspecten van de voorstellen met betrekking tot verwerkte groenten en fruit. Het is nl. duidelijk dat deze sector een belangrijke afzetmarkt vormt voor de landbouw van die mediterrane regio's van de Gemeenschap welke steun ontvangen voor irrigatie en voor de verbetering van verwerking en afzet van landbouwprodukten (Mezzogiorno, Languedoc-Roussillon), mits een werkelijke communautaire bescherming bestaat voor produkten als tomatenpuree, waarvoor een sterk groeiende wereldmarkt openstaat.

8.2. Naar het oordeel van het Comité zouden de voorstellen van de Commissie kunnen bijdragen tot een verbetering van de toestand in de sector verwerkte groenten en fruit wanneer zij zodanig worden veranderd dat:

- voor een bepaald aantal verwerkte groenten- en fruitsoorten die kenmerkend zijn voor de Middellandse-Zeegebieden, de steun bij de verwerking beheerd wordt door de rechtstreeks betrokken verwerkende industrieën en producentengroeperingen op basis van overeenkomsten;
- de afzet van communautaire produkten binnen de EEG de voorkeur geniet;
- de ingevoerde hoeveelheden een aanvullend karakter hebben.

De communautaire preferentie zou moeten worden hersteld door een doelmatig gebruik van minimumvoerprijzen, invoercertificaten met een beperkte geldigheidsduur, scherpere kwaliteitscontroles aan de grenzen en een efficiënte vrijwaringsclausule.

Voorts zou een gemeenschappelijk exportbeleid moeten worden uitgestippeld.

8.3. Het Comité is van mening dat de voor de steun vastgestelde geldigheidsduur van 5 jaar niet in overeenstemming is met het langjarig karakter van de fruitteelt: abrikozen, pruimen, perziken. Er verstrijken 4 tot 8 jaar voordat de boomgaarden een optimaal rendement hebben bereikt. Wanneer dus bepaalde telers in het kader van de omschakeling van de boomgaarden geneigd zouden zijn soorten aan te planten die geschikt zijn voor de conservenindustrie, welke in de Gemeenschap een groot handelstekort vertoont (zelfvoorzieningsgraad: 40 %), zullen zij hiertoe toch geen aanstanden maken aangezien zij weten dat de steun bij de eerste oogst reeds afgelopen is. Zo zal ook de conservenindustrie redeneren en zij zal niet investeren, welke andere vorm van steun haar ook verleend wordt.

8.4. Een kwantitatieve beperking van de steun voor produkten waaraan een tekort heerst en waarnaar de vraag stijgt, waarbij als criterium het gemiddelde van de afgelopen drie jaar wordt genomen, zou de communautaire produktie afremmen en de invoer uit derde landen bevorderen. In zekere zin zou men hier kunnen spreken van een anticomunautaire preferentie.

8.5. Derhalve pleit het Comité ervoor, het voorgelegde steunverleningsmechanisme zonder maximumbedrag of -periode te handhaven zolang de Gemeenschap in afwachting van de bereikte resultaten geen nieuwe verordeningen heeft opgesteld die een reële bescherming en ontwikkeling van deze sector waarborgen.

8.6. Het afsluiten van contracten lijkt noodzakelijk ter wille van een gewaarborgde bevoorrading van de conservenindustrie en van de inkomensgarantie van de producenten. Het Comité acht het echter wenselijk dat de ondertekening ten minste bij langjarige cultures voorbehouden blijft aan producentengroeperingen, hetgeen hun invloed zou versterken en een beter marktbeheer mogelijk zou maken doordat zij gemakkelijker controle kunnen uitoefenen.

8.7. De omvang van de steun zou de verschillen tussen de communautaire produktie en die van derde landen moeten kunnen compenseren. Het bedrag dat voor de grondstof aan de teler betaald wordt, vormt slechts 25 % van de prijs van het eindprodukt. Wanneer de steun slechts 25 % dekt, zullen de produkten van derde landen de markt binnendringen en de communautaire bedrijven en bijgevolg ook de boomgaarden van de mediterrane telers ruïneren.

8.8. Het Comité is ten slotte van oordeel dat ook kersen, abrikozen en peren onder deze regeling zouden moeten vallen.

8.9. Het Comité vestigt ten slotte de aandacht op de gevolgen die deze steun zou hebben bij toepassing op de Middellandse-Zeelanden die om toetreding hebben verzocht.

IX. Opmerkingen inzake de voorstellen met betrekking tot erwten en veldbonen

9.1. Het ontwerp-programma van de Commissie ten behoeve van deze produkten wordt slechts in deel I inzake de beleidslijnen voor de ontwikkeling van mediterrane gebieden in de Gemeenschap (COM(77) 526 def. van 8. 12. 1977) genoemd. In deel 2 ontbreekt iedere verordenende bepaling.

De steunverlening is gebaseerd op het principe dat aan de veevoederfabrikanten het prijsverschil tussen hun produkten en sojaschroot wordt betaald.

9.2. Het Comité waardeert elke maatregel van de Gemeenschap die gericht is op een grotere autarkie op het gebied van de eiwitvoorziening. De omvang van de steun zou zo hoog moeten zijn dat de landbouwers die op deze produktie omschakelen zeker zijn van een behoorlijk arbeidsrendement. Het zou wenselijk zijn dat de steun aan de producenten verleend wordt in het kader van contracten tussen de producentengroeperingen en de veevoederfabrikanten.

X. Opmerkingen met betrekking tot de wijnbouwsector

10. 1. Het Comité brengt naar voren dat voor de Europese wijnbouw bepaalde regelingen en nauwkeurige voorschriften gelden, die op de volgende gebieden betrekking hebben:

- aanplantingen en produktie,
- omschrijving van de produkten,
- toezicht op het handelsverkeer,
- handelsvoorschriften,
- aanbiedings- en etiketteringsvoorschriften.

De wijnproduktie is evenwel in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid niet in het genot gekomen van dezelfde prijs- en inkomensgaranties als de andere grote agrarische produktiesectoren van de Gemeenschap.

Met name bestaat in deze sector geen permanent interventiemechanisme dat de marktprijzen op een aanvaardbaar peil houdt.

Het ontbreken van een garantie moet des te meer worden betreurd daar de wijnstok een langjarig heestergevoel is, dat wordt aangeplant in gebieden waarin bodemgesteldheid en klimaat een omschakeling op andere teeltrichtingen moeilijk en duur maken. Een slechte toestand van de wijnbouwsector kan ertoe leiden dat de economische situatie in de betrokken gebieden achteruit gaat.

Bovendien constateert het Comité dat de totale afwezigheid van harmonisatie van accijnzen en belastingen — die nog uitsluitend onder de bevoegdheid van de Lid-Staten vallen en in sommige afnemerslanden extreem hoog zijn — resulteert in een belemmering van het vrije verkeer der produkten en in een kunstmatige inkrimping van de consumptie, en dus van de afzetmarkten, van met name tafelwijn.

Bijgevolg acht het Comité het noodzakelijk dat concrete, tweeledige maatregelen worden genomen ten einde op korte termijn meer marktevenwicht tot stand te brengen:

1. Voor de produktie:

- a) stimulering van voorstellen die tot doel hebben een evenwicht tot stand te brengen tussen de produktie en de vraag;
- b) invoering van een stelsel van permanente en automatische interventies voor tafelwijnen van erkende kwaliteit die aan de consumentenbehoeften beantwoorden, en wel met een prijspeil dat hoog genoeg is om de producenten een bescherming te garanderen welke vergelijkbaar is met de bescherming die de belangrijkste agrarische produktiesectoren in de Gemeenschap genieten;

2. Voor de consumptie: verlaging en harmonisatie van de accijnzen en indirecte belastingen in alle landen van de EEG.

10.2. De lasten die voortvloeien uit een marktordening welke de wijnbouwers een inkomensgarantie biedt, zullen lichter zijn naarmate er meer evenwicht tussen produktie en afzet bestaat.

Op het ogenblik bedraagt het gemiddelde jaarlijkse overschot minder dan 3 % van de produktie.

10.3. Een eerste stabilisatiemaatregel werd reeds getroffen: bij Verordening (EEG) nr. 1162/76 is iedere nieuwe aanplant voor een periode van twee jaar verboden; dit tijdvak loopt af op 30 november 1978.

Thans moet als eerste maatregel een duurzame regeling voor de aanplant worden getroffen, die de plaats inneemt van de huidige voorlopige regeling.

Hierbij mag het echter niet blijven: er dient te worden voorzien in een omschrijving van de wijnbouwgebieden, een globaal structuurbeleid en in richtsnoeren voor de omschakeling. De verschillende tot op heden door de Raad vastgestelde richtlijnen inzake structureel beleid dienen dus één samenhangend geheel met de nog te nemen maatregelen te gaan vormen.

Deze structurele maatregelen moeten worden ingebouwd in een communautaire aanplantregeling die is gebaseerd op de omschrijving van de wijnbouwgebieden: doel hiervan is, een zekere stabilisering van de produktie tot stand te brengen, door aanpassing van de wijnstokken aan de bodem een kwaliteitsverbetering te verkrijgen, door structuurverbetering de kosten te verlagen en ten slotte, de wijngaarden in sommige niet zeer geschikte gebieden te doen verdwijnen.

10.4. De resultaten welke in de Gemeenschap der Negen zijn geboekt t.a.v. de marktordening en de produktiestabilisering en -discipline mogen niet in gevaar worden gebracht door toetreding van nieuwe wijnproducerende landen.

Het Comité is dan ook van mening dat de betrokken landen, alvorens met hun toetreding wordt ingestemd, bepaalde verzekeringen moeten geven omtrent de ordening van hun produktie, de manier waarop zij overschotten in de hand willen houden en de kwaliteitsregels die zij denken na te leven, zodat de huidige situatie in de EEG, die door een gering overschot wordt gekenmerkt, niet achteruit gaat. Volgens het Comité mag toetreding dan ook eerst plaatsvinden wanneer daadwerkelijk is geconstateerd dat de reeds in het kader van de Negen bestaande beginselen van het gemeenschappelijk wijnbouwbeleid niet in gevaar kunnen worden gebracht.

Voorts wijst het Comité op de grote — en overigens uiteenlopende — verschillen op sociaal en economisch terrein die momenteel bestaan tussen de Gemeenschap en de drie toetredingslanden; deze verschillen hebben een zeer belangrijke invloed op de kostprijzen van de produkten.

XI. Algemene opmerkingen met betrekking tot de voorstellen inzake het structuurbeleid

De voorstellen van de Commissie inzake het structuurbeleid in de mediterrane regio's van de Gemeenschap zijn op een tweeledige vaststelling gebaseerd:

- inadequate produktie-, verwerkings- en afzetstructuren;
- ontoereikendheid van de sociaal-structurele maatregelen waartoe besloten is in het kader van de algemene richtlijnen van 1972 ter ontwikkeling van de mediterrane regio's van de Gemeenschap.

Het Comité vraagt zich af of deze richtlijnen in het bijzondere geval van de mediterrane regio's van de Gemeenschap doeltreffend zijn. Reeds eerder is erop gewezen dat het interessant zou zijn, wanneer de Commissie dieper op deze materie ingaat en daarbij onderzoekt hoe de tenuitvoerlegging van deze richtlijnen in de landbouw van de mediterrane regio's van de Gemeenschap in het kader van nauwkeurig omlijnde programma's eventueel zou kunnen worden gewijzigd. Het blijkt namelijk dat bepaalde regels die afgestemd zijn op de noordelijke landbouw, welke deel uitmaakt van een ontwikkelde economie, in een andere omgeving slechts moeilijk kunnen worden toegepast.

In ieder geval deelt het Comité het standpunt van de Commissie wanneer deze verklaart dat toepassing van deze richtlijnen niet voldoende zal zijn om de gewenste structurele hervorming tot stand te brengen. Dat is de reden waarom de Commissie specifieke programma's voorlegt, die afzonderlijk dienen te worden onderzocht; het is echter betreurenswaardig dat zij niet vergezeld gaan van toelichtingen waarin de keuze van deze programma's gerechtvaardigd wordt.

XII. Opmerkingen omtrent het programma voor versnelde irrigatie in de Mezzogiorno

Het Comité betuigt zijn instemming met het principe van dit coherente programma ter ontwikkeling van de infrastructuur van techniek en bevolking in Zuid-Italië.

Het toont echter zijn bezorgdheid over de aard van de toekomstige aanplantingen in de geïrrigeerde gebieden. Er dient derhalve op te worden toegezien dat de keuze van nieuwe cultures in overeenstemming is met de behoeften van de Gemeenschap en niet tot storingen op momenteel in evenwicht verkerende markten leidt. Het werkdocument van 4 oktober 1977 vermeldt naar aanleiding van de programma's ter heroriëntering van de produktie:

„Dergelijke maatregelen zouden gebaseerd moeten zijn op grondig onderzoek inzake produktiestructuur en marktmogelijkheden. Nationale en communautaire hulp zal nodig zijn om de heroriëntering door te voeren en de *inkomens gedurende de overgangperiode te verzekeren.*”

Het Comité wenst dat deze idee verwezenlijkt wordt. Zowel voor de landbouwers als voor de Gemeenschap zal het slagen van het programma hiervan in grote mate afhangen.

Voorts zou het Comité gaarne zien dat de Groep voorlichters-instructeurs onder het beheer van landbouworganisaties staat ten einde doeltreffender te kunnen functioneren.

XIII. Opmerkingen met betrekking tot het programma voor versnelde herstructurering en omschakeling van de wijnbouw in het gebied Languedoc-Roussillon

Herstructurering van de wijngaarden

Het Comité stemt in met het communautaire plan ter vernieuwing van de wijngaarden ten einde de kwaliteit te verbeteren en de rentabiliteit te verhogen. Het opstellen van schema's voor de standaardisering van teeltmethoden en voor kruisingen die gericht zijn op het verkrijgen van wijnstokrassen met een betere gemiddelde opbrengst lijkt een zinvolle maatregel te zijn. Hier wordt overigens een actie voortgezet die met behulp van de communautaire steun reeds op gang is gekomen.

Herstructurering van het wijnbouwareaal

Momenteel wordt een premie toegekend wanneer de wijnbouwer overgaat tot rooijing en zich ertoe verplicht gedurende een periode van zes jaar niet tot herbeplanting over te gaan; hierdoor wordt de produktie in deze periode ingekrompen.

Het Comité is derhalve van mening dat deze premie moet worden gehandhaafd. Zij zou kunnen worden aangevuld met een premie die verleend wordt wanneer de wijnbouwer zich er, voordat de periode van zes jaar verstreken is, toe verplicht definitief van herbeplanting af te zien. Een dergelijke bepaling zou de wijnbouwers nl. in staat stellen met de verbouw van een ander gewas te experimenteren en bij het slagen van een dergelijk experiment definitief af te zien van wijnbouw op het betreffende perceel.

Wat het voorstel betreffende de premie voor definitieve rooijing betreft wijst het Comité erop dat het reeds herhaaldelijk voor de invoering van dergelijke premies heeft gepleit, met dien verstande dat de omvang van de steun voldoende moet zijn om tot een aanzienlijke inkrimping van het wijnbouwareaal te komen. Gezien het voorgestelde bedrag lijkt de verwezenlijking van dit doel onmogelijk.

Wat de keuze van de gewassen op de aldus vrijgemaakte en van irrigatiestructuren voorziene gebieden betreft brengt het Comité dezelfde voorstellen naar voren als voor de Mezzogiorno. Bovendien moet bij de keuze van andere gewassen rekening worden gehouden met de sociale situatie en met name het werkgelegenheidspro-

bleem. Derhalve zouden de nieuwe cultures tevens zeer arbeidsintensief moeten zijn ten einde het behoud of de uitbreiding van de agrarische beroepsbevolking in deze gebieden te waarborgen. Alleen wanneer de Gemeenschap de markten voor deze cultures ordent en afzetmogelijkheden biedt, kunnen zij aantrekkelijk zijn en de wijnbouw duurzaam vervangen.

XIV. Opmerkingen met betrekking tot de verbetering van de infrastructuur in bepaalde plattelandsgebieden

Het Comité is overtuigd van het nut dat dergelijke maatregelen ter verbetering van de infrastructuur die het landbouwbedrijf omgeeft voor de landbouw in minder begunstigde gebieden van de mediterrane regio's van de Gemeenschap hebben. Aan de lijst van investeringen zou nog de aanleg van telefoonverbindingen moeten worden toegevoegd.

Het is zeer belangrijk dat de financiële deelneming van de begunstigde beperkt kan worden tot 10 %, aangezien het hier om arme regio's gaat waarin de begunstigten — enkelingen dan wel gemeenschappen — slechts over zeer beperkte middelen beschikken. Evenzeer als de omvang van de noodzakelijke financiële steun vormt ook die van de zelffinanciering zeer dikwijls een onoverkomelijke hindernis.

De Commissie stelt voor, voor deze actie 125 miljoen RE ter beschikking te stellen.

Na twee jaar zou volgens het Comité een balans moeten worden opgemaakt ten einde de doeltreffendheid van de maatregel te kunnen beoordelen:

- verzoeken waaraan voldaan is,
- verzoeken die in behandeling zijn,
- aard van de projecten van de begunstigten,
- verwezenlijkingen.

XV. Opmerkingen met betrekking tot de wijziging van Verordening (EEG) nr. 355/77 inzake een gemeenschappelijke actie ter verbetering van de voorwaarden inzake verwerking en afzet van landbouwprodukten in de Mezzogiorno en het gebied Languedoc-Roussillon

Het Comité wijst erop hoe belangrijk het is voor de mediterrane regio's van de Gemeenschap dat verwerkings- en afzetstructuren worden opgebouwd waardoor de landbouwprodukten uit deze gebieden — zowel traditionele produkten alsook nieuwe produkten uit geïrrigeerde gebieden — worden gevaloriseerd.

Bevondien ontstaan door dergelijke structuren nieuwe arbeidsplaatsen, hetgeen voor deze regio's van wezenlijk belang is.

De mogelijke verlaging van de zelffinanciering tot 25 % is een belangrijke stimulans. Ook hier zou het interes-

sant zijn na twee jaar een balans op te maken ten einde de uitwerkingen van deze maatregel te kunnen beoordelen.

XVI. Opmerkingen met betrekking tot de gemeenschappelijke actie met het oog op de oprichting van een voorlichtingsdienst in Italië

Met deze gemeenschappelijke actie, die niet in een verordening is vastgelegd, beoogt de Commissie een bijdrage te leveren tot de oprichting van een dienst van landbouwconsulenten in Italië.

Er valt niet aan te twijfelen dat er een verband bestaat tussen de ontwikkeling van de landbouw en de ontwikkelingsstand van de erbij behorende voorlichtingsdiensten.

Het Comité acht het van wezenlijk belang erop toe te zien dat door deze actie werkelijk een voorlichtingsdienst ontstaat waardoor, zoals de Commissie beschrijft, de landbouwers voortdurend toegang wordt verschaft tot inlichtingen en advies en zij tegelijkertijd in staat worden gesteld deze inlichtingen en raadgevingen zo te gebruiken dat zij er in hun situatie het meeste profijt van hebben.

Deze consulenten dienen derhalve in nauw contact te staan met de landbouwers, technisch en economisch vakkundig te zijn, en moeten van onderzoekresultaten alsmede van projecten van economische organisaties op de hoogte zijn. Dit consulentenwezen zou dus onder auspiciën van de landbouworganisaties moeten staan.

XVII. Conclusie

Met voldoening neemt het Comité kennis van het eerste maatregelenpakket waarmee de mediterrane gebieden van de Gemeenschap globale steun moet worden verleend. Het merkt echter op dat de maatregelen niet zover gaan als nodig was geweest om de onevenwichtigheden in deze gebieden uit de weg te ruimen en de aldaar gevestigde landbouwers vertrouwen in te boezemen met betrekking tot de verwachte uitbreiding van de Gemeenschap.

In dit opzicht is bij de verschillende studiereizen van het Comité naar Griekenland, Spanje en Portugal duidelijk naar voren gekomen dat de agrarische problemen waarvoor een oplossing moet worden gezocht zowel voor de toetredingslanden als voor de Gemeenschap in het algemeen en de mediterrane gebieden in het bijzonder, omvangrijk en van uiteenlopende aard zijn en dat zij te geïntegreerd zijn om te zamen moeten worden onderzocht.

Het Comité wijst met name op de volgende aspecten:

- Er moeten acties in de diepte worden ondernomen welke van lange duur zijn — waarbij zeer progressieve overgangen nodig kunnen zijn — en die in de toetredingslanden een verhoging van de levens-

standaard en een administratieve aanpassing mogelijk maken.

- De herstructurerings- en omschakelingsacties welke in de landbouwsector moeten worden gevoerd, zijn zeer belangrijk. Het succes ervan en zelfs het antwoord op de vraag of deze acties kunnen plaatsvinden hangen af van de begeleidende maatregelen die voor de algemene economische ontwikkeling van bedoelde gebieden zullen worden genomen. Voor deze acties dient de Gemeenschap gebruik te maken van de verschillende haar ter beschikking staande middelen: Europees Regionaal Ontwikkelingsfonds, EIB, Sociaal Fonds, EOGFL.
- De gemeenschappelijke ordening van de markten vereist — behalve discipline en organisatie van de zijde der landbouwers zelf — de totstandkoming van geschikte nationale, regionale en lokale schakels, die daar waar zij nodig zullen zijn nog lang niet bestaan.
- Bij de momentele stand van zaken is het het beste, een volledige lijst op te stellen van de problemen die voor de mediterrane regio's van de huidige en van

de eventueel uitgebreide Gemeenschap bestaan; tevens moeten de mogelijke oplossingen met vermelding van de kosten worden aangegeven. Het is vooral dringend noodzakelijk, een diepgaande studie te maken van de huidige en potentiële produktie- en consumptiesituatie wat de belangrijkste betrokken produkten betreft, waarbij met name gedacht wordt aan olijfolie, wijn, citrusvruchten en groenten en fruit.

Ten besluite verklaart het Comité, ervan overtuigd te zijn dat hier en daar genomen maatregelen alleen maar een verschuiving van de problemen tot gevolg hebben. Het is van oordeel dat evenwicht in de gehele Gemeenschap en slagen van een eventuele uitbreiding slechts door een groot opgezet economisch en sociaal programma kunnen worden verzekerd. Bovendien moeten beslist procedures worden gevonden voor wederzijdse informatie en voor raadpleging van de betrokken kringen, te beginnen met de landbouwsector, ten einde de situatie en de problemen in de Gemeenschap en de toetredingslanden beter te leren kennen en daarmee bij te dragen tot een sfeer van vertrouwen.

Gedaan te Brussel, 13 juli 1978.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

B. de FERRANTI
